

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ ve EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI
İTALYAN DİLİ ve EDEBİYATI BİLİM DALI

FEDERIGO TOZZI'NİN ESERLERİNDE ÖZYAŞAMÖYKÜSEL ÖGELER

Yüksek Lisans Tezi

Adam Sinan Akçay

ANKARA-2024

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ ve EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI
İTALYAN DİLİ ve EDEBİYATI BİLİM DALI

FEDERIGO TOZZI'NİN ESERLERİNDE ÖZYAŞAMÖYKÜSEL ÖGELER

Yüksek Lisans Tezi

Adam Sinan Akçay

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Bülent AYYILDIZ

ANKARA-2024

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ ve EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI
İTALYAN DİLİ ve EDEBİYATI BİLİM DALI

FEDERIGO TOZZI'NİN ESERLERİNDE ÖZYAŞAMÖYKÜSEL ÖGELER

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Bülent AYYILDIZ

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

1-) Prof. Dr. Nevin **ÖZKAN**

2-) Dr.Öğr.Üyesi Necmettin **AYAN**

3-) Doç. Dr. Bülent **AYYILDIZ**

Tez Sınavı Tarihi: 08.01.2024

T.C.

**ANKARA
ÜNİVERSİTESİ**

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Doç. Dr. Bülent AYYILDIZ danışmanlığında hazırladığım FEDERIGO TOZZI'NİN ESERLERİNDE ÖZYAŞAMÖYKÜSEL ÖGELER (Ankara.2024) adlı yüksek lisans tezimdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

Tarih: 17.01.2024

Adam Sinan AKÇAY

Yazgı, kendisine karşı koyacak erdemin var olmadığı yerde gücünü gösterir.¹

Niccolò Machiavelli

¹ Machiavelli, Niccolò, *Hükümdar*, çeviren Necdet Adabağ, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2008, s. 94.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
ÖNSÖZ.....	ii
GİRİŞ	1
1.FEDERIGO TOZZI'NİN HAYATI	4
2.FEDERIGO TOZZI'NİN ESERLERİNDE ÖZYAŞAMÖYKÜSEL ÖGELER..	15
2.1. SIKINTILI BİR BABANIN İZLERİ	15
2.1.1. Baba-Efendi.....	17
2.1.2. Zulmedenin Silahı: Kırbaç	21
2.1.3. Zulmeden ile Özdeşleşme	23
2.1.4. Tozzi'nin Paradoksu	25
2.2. FEDERIGO TOZZI'DE KADIN FİĞÜRÜ	27
2.2.1. Başarısız ve Mağdur Kahraman: Anne	27
2.2.2. Kurtarıcı Melek: Emma	33
2.2.3. Cezbedici Bir Kötülük: Isola	39
2.3. FEDERIGO TOZZI'NİN TAKINTILARI	41
2.4. TRAVMANIN İYİLEŞMESİ.....	46
2.5. FEDERIGO TOZZI'NİN İSTIRAP DOLU DÜNYASI.....	51
2.5.1. Sadomazoşizm.....	52
2.5.2. Zulmeden ile Suç Ortaklığı	53
2.5.3. Acımasız Toplum.....	57
2.6. İSTİSMARIN KISIR DÖNGÜSÜ.....	60
2.7. FEDERIGO TOZZI'NİN SİĞINAĞI: EDEBİYAT VE DÜŞLER.....	64
SONUÇ.....	66
ÖZET.....	70
ABSTRACT	72
KAYNAKÇA.....	74
ÇEVİRİMİÇİ KAYNAKLAR.....	76

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasının gerçekleşmesinde bana en büyük desteği veren, çalışmalarında yardımlarını esirgemeyen ve Federigo Tozzi ile tanışmama vesile olan değerli hocam, tez danışmanım Doç. Dr. Bülent Ayyıldız'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Benden desteklerini esirgemeyen, karşılaştığım her zorlukta yardımlarına başvurduğum kıymetli hocam Arş. Gör. Barış Yücesan'a ayrıca teşekkürü borç bilirim.

Son olarak lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca bana gösterdikleri destekler için anabilim dalı hocalarım Prof. Dr. Nevin Özkan'a ve Dr. Öğr. Üyesi İlhan Karasubaşı'na kalpten teşekkürlerimi sunarım.

GİRİŞ

Federigo Tozzi (1883- 1920) İtalyan yazar, şair ve tiyatroçudur. Tozzi'nin en belirgin özelliği eserlerine “kendisinden bir parça katma” konusunda bir adım ileriye gitmiş olmasıdır. Birçok yazarın eserlerinde özyaşamöyküsel öğeler gözlemlenebilir fakat Tozzi'nin, eserlerine anılarından parçalar katmaktansa, eserleri ile adeta belleğinin bir kopyasını oluşturduğu söylenebilir. Travmalarını, hayattaki yetersizliğini, o kurtulmak istediği zararlı dürtülerini, zor zamanlarında sığındığı gerek soyut gerekse somut kavramları, yani kısacası belleğinin neredeyse tamamını bir şekilde eserlerinde var ettirmeyi başarmıştır. Bu konuda Tozzi'yi diğer yazarlardan ayıran birkaç özelliği gözlemlenebilir. İlk olarak bahsi geçen öğeleri eserlerinde ne kadar farklı şekillerde barındırabildiğinden bahsedilebilir. Bir eşek ve sıpasının öyküsünde bile aslında atıf yaptığı öge annesi ile arasındaki problematik ilişki olur. Bazı eserleri ise bu örneğin aksi bir şekilde, yazarın gerçek hayatı ile, edebi bir eserden beklenmeyecek seviyede bir benzerlik gösterecektir. Örneğin *Con gli occhi chiusi* (Kapalı gözlerle), *Ricordi di un impiegato* (Bir Memurun Anıları) ve *Il podere* (Çiftlik) gibi eserler bir nevi günlük niteliğindedir. *Con gli occhi chiusi*'de çocukluğu, gençlik aşkı Isola ile yaşadıkları, annesi ve babası ile arasındaki sıkıntılı ilişki gibi gerçek hayatı ile birebir kesişen temaları anlatır. *Ricordi di un impiegato*'da demiryollarında çalıştığı oldukça sıkıntılı bir dönemini kaleme alır. *Il podere*'de hayatının sonraki yıllarında babası öldükten sonra ona kalan bir mülkün getirdiği problemler ile uğraştığı bir süreçten bahseder. Bahsi geçen eserlerde yazarın anıları, yarattığı karakterler aracılığıyla tekrardan canlandırılır.

Yazarın eserlerindeki özyaşamöyküsel öğelerin en önemli özelliği bir çeşit psikolojik iyileşme amacına hizmet etmeleridir. Yani bahsi geçen yeniden canlandırma, bir kendini arındırma ve geçmişle hesaplaşma niteliği taşır. Yazar daha 19 yaşındayken

yaptığı William James okumaları aracılığıyla psikoloji bilimi ile tanışmıştır. Bu okumalarının, onun edebiyatı bir kendini arındırma aracı olarak görmesini sağlayan faktörlerden biri olduğu söylenebilir². Samuel Ghelli'ye göre yazar sadece ruhunu ve anılarını özgürleştirmek için değil, ruhunun derinliklerine inerek onu anlayabilmek için eserlerini kaleme almıştır. Yani edebiyat, Tozzi için bir nevi arınma ritüeli niteliğindedir. Durum böyle olunca eserlerinin kendi duygu dünyasından dışarı çıkmaması ve ana öğelerinin yazarın kendi anıları olması doğal bir hal alır³. Bazı eleştirmenlere göre bu durum yazarın potansiyelini kısıtlayan bir durum olmuştur. Örneğin Carlo Cassola, Tozzi'nin bahsedilen özelliğinin, eserlerindeki karakterler ile kendisi arasındaki gerekli mesafeyi kurmasını engellediğini söylemiştir. Cassola'ya göre Tozzi, *Tre croci* (Üç Haç) romanının ancak son bölümünde bu mesafeyi kurmayı başarabilmiştir ve bir başyapıtı imza atmıştır. Cassola, Tozzi'nin edebi potansiyeline ulaşması için yapıtlarında "kendisinden çıkması", yani anılarını bir yana bırakabilmesi gerektiğini savunmuştur⁴.

"Federigo Tozzi'nin Eserlerinde Özyaşamöyküsel Öğeler" adlı bu tez çalışmasında da, söylenenler ile bağlantılı olarak, yazarın çeşitli eserlerinin incelenmesi, bu eserlerdeki olası özyaşamöyküsel öğelerin psikanalitik bağlamda açıklanması ve bu öğeler ile yazarın hayatı ve travmaları arasında bir bağ kurulması amaçlanmıştır. Bahsedilen bağ kurulduktan sonra ise yazarın, çoğunlukla edebiyat aracılığıyla kendisini travma kaynaklı zararlı dürtülerinden arındırma çabaları incelenmiş ve sonuç olarak başarılı olup olmadığına bakılmıştır.

Yazarın yaşadığı deneyimlerin ve travmalarının eserlerindeki etkisi büyük olduğu için ilk kısımda hayatından bahsedilmiştir. Bu bölümdeki bilgilerin büyük çoğunluğu adı

² Ayyıldız, Bülent, Federigo Tozzi: Bellek, Edebiyat ve Katharsis, *Batı Edebiyatında Bellek*, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, Sivas, 2018, C: 3, s. 121.

³ Aktaran Ayyıldız, a.g.e., s. 121-124.

⁴ Tozzi, Federigo, *Tre Croci*, Rizzoli, Milano, 1994, s. 7.

geçen iki temel esere dayanmaktadır: *Invito alla letteratura di Tozzi* (Tozzi'nin edebiyatına bir davet) (1974) ve *Federigo Tozzi: le immagini, le idee, le opere* (Federigo Tozzi: imgeleri, düşünceleri, eserleri) (1995).

İkinci kısım ise analiz bölümüdür. Bu bölümünde eserlerinden yola çıkarak, yazarın babası ve annesi ile ilişkisinin üzerindeki etkisi, eserlerindeki psikanalitik savunma mekanizmaları, toplum ile arasındaki sıkıntılı ilişkisi ve eserlerindeki mazoşizm ve sadizm gibi çeşitli temalar incelenmiş, yer yer kuramsal bilgiler ışığında okuyucuya sunulmuştur.

Son olarak da yine ikinci bölümde, edebi eserleri ve kuramsal bilgiler aracılığıyla yazarın içinde bulunduğu kısır döngüyü kırıp kıramadığı sorusuna bir cevap aranmıştır. Belirtmek isterim ki, özgün dili İtalyanca veya İngilizce olan kaynaklar Türkçeye tarafımdan çevrilmiştir.

1. FEDERIGO TOZZI'NİN HAYATI

Federigo Tozzi 1883 yılında, kendisiyle aynı adı taşıyan “Ghigo⁵” lakaplı Federigo Tozzi ile Annunziata Antomi'nin çocuğu olarak dünyaya gelir. İtalya'da yoksulluğun, açlığın ve dış göçün oldukça yüksek olduğu bir zaman diliminde yaşamıştır⁶. Ebeveynlerinin sekizinci çocuğudur. Diğer kardeşleri o daha doğmadan en fazla birkaç ay yaşayıp ardı ardına hayatlarını kaybetmişlerdir. Tozzi'yi neredeyse hayatının tümü boyunca takip edecek olan geçmişinin karanlık bulutu adeta o daha doğmadan büyümeye başlamıştır. Bebekken sağlığı tam olarak yerinde değildir fakat hayatta kalmayı başarır. Nitekim ebeveynleri beklenmedik ve umut kırıcı bir şekilde yedi çocuk kaybettikten sonra olası bir ani kayba karşı kendini koruma mekanizması olarak çocuklarına çok bağlanmamayı öğrenmişlerdir. Bu durum, küçük Tozzi'nin hak ettiği ilgi ve sevgiyi görememesinin nedenlerinden sadece biri olacaktır⁷.

Ghigo, Siena'da bir restoran ve iki küçük çiftlik işleten bir taşralıdır. Oldukça kaba ve sert bir kişiliğe sahiptir. Tozzi'ye karşı ne çocukken ne de büyüdüğünde bir babadan beklenen ilgiyi göstermez. Aşırı cimri ve açgözlüdür: altında çalışanlara olabildiğince az para verip hayatını maddiyattan bağımsız keyiflerden uzak bir şekilde, sadece servetini büyütmek amacı ile yaşar. Aynı zamanda çalışanlarına karşı oldukça saldırgandır, ona karşı çıktıklarında onları kovmakla tehdit ederek otoritesini korur. Çocuğundan beklentisi kendi adımlarını izlemesidir, onun bir patron olmayı ve yönetmeyi öğrenmesini hayal eder ve tam da bu yüzden ona kendi adını verir. Bu, zararsız bir istek olmakla kalmaz: müdahaleci bir şekilde Federigo'nun hayatını kendi istekleri doğrultusunda

⁵ Ghigo, genellikle Federigo isminin kısaltması olarak kullanılır. Baba ve oğul aynı ismi taşıdıkları için çalışma boyunca, karışıklığa yer vermemek için babadan bu şekilde bahsedilecektir.

⁶ https://www.digitalhistory.uh.edu/voices/italian_immigration.cfm (Erişim Tarihi: 28.12.2023)

⁷ Reina, Luigi, *Invito alla Letteratura di Tozzi*, Ugo Mursia Editore, Milano, 1974, s. 17.

yönlendirmeyi denemesine yol açar⁸. Çocuğu ile arasındaki ilişki problemlili olsa da onu sevip sevmediğı konusunda çelişkili bulgular mevcuttur. Davranışlarından yola çıkılacak olursa basitçe onu umursamadığı, sadece servetinin ve namının geleceğini düşündüğü için bir çocuk istemiş olduğı sonucuna varılabilir fakat bazı kaynaklar, onu içten içe sevdiğini ve sert davranışlarının onu sevme şekli olduğunu söyler⁹. Yumuşak ruhlu karısını aralarındaki güç dinamiğinin eşitsizliğinden faydalanarak saklama zahmetine bile girmeden aldatır, karısının bu konuda çaresiz olduğunu farkındadır: onun hislerini umursamaz, onun kendisine muhtaç olduğunu bilir.

Annunziata Antomi, ailesi tarafından terk edilmiş ve bir hastanede büyümek zorunda kalmıştır. O zamanın medikal koşullarının yetersizliğinden dolayı tam olarak bilinmiyor olsa da büyük ihtimalle epileptiktir¹⁰. İtaatkâr ve uysal bir kişiliğı vardır. Boş zamanlarında okur, edebiyattan hoşlanır. Ghigo onu karısı olarak almadan önce ailesi bilinmeyen, evde kalmış ve gayrimeşru bir kız iken, evliliğı ona bir toplumsal statü vermiştir. Bundan dolayı kocasına müteşekkirdir ve kendisini ona borçlu hisseder. Onun zihninde bu borcunu kısmen olsa da ödemenin yollarından biri kocasına muktedir bir varis vermekten geçer, bu yüzden hastalığına rağmen, vücudunu düşünmeden ardı ardına sekiz doğum yapar. Zaten hiçbir zaman çok sağlıklı olmamış olan vücudu sekiz doğum geçirmiş olmanın izlerini hissettirir, iyice zayıf düşer. Buna rağmen kocasına restoranında yardım etmeye devam eder, kendini borçlu hissetmeyi bırakmaz. Yine bu sebepten dolayı aldatıldığının farkında olmasına rağmen bir başkaldırıda bulunmaz¹¹.

⁸ A.g.e., s. 19.

⁹ A.g.e., s. 18.

¹⁰ A.g.e., s. 18.

¹¹ A.g.e., s. 20.

Tozzi, gerek ailesi gerek dış dünya ile kurduğu sıkıntılı ilişkiden dolayı oldukça acılı bir çocukluk geçirir. Ev hayatına bakılacak olursa babası ile arasında güçlü bir sevgi-nefret ilişkisi vardır: kendisine karşı yeterli şefkat ve ilgiyi göstermediği için, annesine karşı kaba ve umursamaz davranıp aleni bir şekilde aldattığı için ona kızgındır fakat aynı zamanda yaptığı işte başarılı olduğu ve içinde bulunduğu toplumda güçlü bir figür olarak görüldüğü için en azından çocukluk yıllarında ona hayranlık duymaktan kendini alıkoyamaz. Duyduğu sevgi boşluğunu annesi de doldurmaktan acizdir: narin ve hassas bir kadın olan Annunziata ne kadar istese de sağlık durumundan dolayı kocasının sevgisizliğini Tozzi için telafi edemez. Fakat en azından Ghigo'nun aksine annesi, çok başarılı sonuçlanmasa da onun okuması için elinden geleni yapar.

Annunziata Çocuğunun sağlığı elverdiğinde onu Katolik “Arcivescovile” (Başpiskopos) okuluna yazdırır ve burada Tozzi, ilkokul ile ortaokulun bir kısmını dışardan öğrenci olarak bitirir. Üçüncü yılının yarısında kötü davranışları sebebiyle okuldan atılır. Buna evdeki sıkıntıların okula yansıması olarak bakılabilir: ilgi ve sevgi açlığı çeken Tozzi, kavgalar çıkarır, derslerinde zayıf notlar alır ve bunların hepsini büyük ihtimalle zihinsel bir yetersizlikten dolayı değil, bilinçaltından gelen bir ilgi çağrısı olarak yapar. Okuldan atılışı sonrasında Federigo'nun okuyup diplomasını alması konusunda ısrarcı olan annesi, elinden geldiğince sevecen ebeveyn rolünden çıkıp sert ve katı ebeveyn rolüne bürünür. Fakat planı yarıda kesilir: Annunziata, babasından gizli bir şekilde çocuğunu bir papazdan özel ders almaya götürürken bir epilepsi atağı sonucunda hayatını kaybeder¹². Bu kayıp, Tozzi'nin zaten mutsuz hayatında daha da kara bir sayfa açar.

¹² Luperini, Romano, *Federigo Tozzi Le immagini, le idee, le opere*, Editori Laterza, Bari, 1995, s. 4-5.

Henüz 12 yaşındayken Tozzi, annesini kaybettikten sonra babasıyla her zamankinden daha çok baş başa kalmak zorunda kalır. Bu, karısını yeni kaybetmiş olan Ghigo'nun zaten taş kalpli karakterinin daha da sert ve mesafeli bir hal almış olması gerçeği ile birleştiğinde Tozzi, kendisini hiç olmadığı kadar çaresiz bir halde bulur. Dahası, hayatta servetini her şeyden önemli gören Ghigo, ortada çocuğun eğitiminin gerekliliğini savunan bir anne faktörü de kalmayınca Tozzi'nin okuma masraflarını fazla bulur ve onu okuldan alır. Artık babasının önünde Tozzi'yi bir restoran çalışanı hayatına zorlamasına karşı bir engel kalmamıştır. Fakat Tozzi, beceriksizliği ve isteksizliği ile babasını restoranda çalışmaktan adeta aciz olduğuna kısa bir sürede ikna eder. Müşterilerin hesaplarında ardı kesilmeyen hatalar yapar, garip davranışları ile insanların gözüne batar, bardakları sudan geçirmek gibi en basit işleri bile yerine getirmekte zorlanır ve böylece müdavim müşterilerin memnuniyetsizliğine yol açar. Bilinçsiz olsa da okuldaki başarısızlığının aksine bu başarısızlığı işine gelir: babası artık umudunu kaybetmiştir. Çocuğunu ayak altından çıkarmak için ve çizime az çok ilgi duyduğunu bildiğinden dolayı onu güzel sanatlar okuluna yollar. Fakat Tozzi, bir kez daha, sayısız uzaklaştırma ve başarısız dersin ardından bu okuldan da atılır¹³.

Okuldan atılışının ardından, yaş almanın da etkisi ile, kişiliği oluşmaya başlamıştır ve kafasında bazı şeylerin netleşmiş olduğunu fark eder. Baba mesleğine karşı, getireceği potansiyel para ve huzurdan bağımsız olarak mutlak bir nefreti olduğunu anlar. Aynı yıllarda son derece anarşist bir ideoloji benimser¹⁴. Otorite kavramına karşı duyduğu nefretin ve özgürlük sevdasının oluşmasında şüphesiz despot bir babaya sahip olmanın ve disiplinci Katolik okullarda büyümenin etkisi büyük olmuştur. Bu yıllarda restorana gelen müşteriler ile ideolojik tartışmalar yapmaktan zevk alır ve bu onu farkında

¹³ Reina, Luigi, *Invito alla Letteratura di Tozzi*, Ugo Mursia Editore, Milano, 1974, s. 19

¹⁴ A.g.e., s. 20.

olmaksızın politikaya da yakınlaştıır. 15 yaşında bir teknik okula yazılır ve çok geçmeden arkadaşları ile bir okul dergisi yayımlar. Daha o yaştan dergi yayımlamak gibi bir işe girişmesi Tozzi'nin hayat gayesinin bir şeyler yazıp yayımlama ve topluma yazdıkları ile ulaşma tarzı uğraşlar ile ilgili olacağının ilk sinyallerini verir. Yıllar geçtikçe politika ile daha çok ilgilenmeye başlar ve bir süreliğine ideolojisi ile tutarlı olan “devrimci ve anarşist sosyalizm” politik görüşünü benimser¹⁵. Fakat daha çok genç olduğu için ilerde hayat felsefesi de politik görüşü de değişimlere maruz kalacaktır. Hayattaki asıl savaşının politik olmayışı yıllar sonra eserlerinde görülecektir: yazdığı karakterlerin kaygıları çok nadiren politik kaygılar olup, çoğunlukla psikolojik, varoluşsal veya ekonomik olacaktır. Ayrıca bu yıllarda Tozzi edebiyata olan aşkını keşfeder: Comte, Marx, Engels, Nordau, Darwin, Ferri, Poe, Mirbau, Maeterlinck, Shakespeare, De Musset, Zola gibi yazarlar okuyup dünyanın tüm köşelerinden farklı edebi türlerle ve birbirlerinden farklı amaçlara sahip eserler ile aşina olur.¹⁶

20 yaşında Floransa'da teknik okulun ikinci yılına başlar fakat şehir olarak Floransa onu cezbetmiyordur. Aslında sıkıntı şehrin kendisinde değil ama Tozzi'dedir: O yılların Floransa'sında etik veya cinsel kaygılar gibi Katolik kesim tarafından hoş görülmeıyen düşünceler ve spiritüel içerikler ile dolu, özgürlükçü bir akım hakimdir ve bu yüzden İtalya'nın kültür başkenti olarak görülür. Ülkenin tüm köşelerinden sanat aşığı gençler kültürel toplantılar gerçekleştirip o yüzyılın sanatsal akımları doğrultusunda önemli adımlar atarlar. Din baskısı altında kalmış İtalyan kültürüne karşı gençlerin önderlik yaptığı özgürlükçü bir karşıt kültür büyümeye başlamıştır. Teoride bu, genç Tozzi'nin tam da aradığı ortama benzer fakat burada onu geri tutan şey sosyofobisi olur: artık yalnızlığı sevmeye alışmış kişiliğı yüzünden aslında kendisi gibi olan ve çok iyi anlaşıacağı bu gençlerden uzak durmayı seçer¹⁷. Hatta kendisini tamamen edebiyata

¹⁵ A.g.e., s. 20.

¹⁶ A.g.e., s. 21.

¹⁷ A.g.e., s. 22.

adadığı yıllarda bile iletişime geçtiği dergiler ve organizasyonlar hep göreceli küçük ve az bilinenler olacaktır. Ayrıca bu dönemde Tozzi'nin hayatında birbirinden çok farklı iki kadın vardır; Isola ve Emma Palagi. Isola babasının emrinde çalışan çiftçilerin kızıdır. Yıllar sonra *Con gli occhi chiusi* adlı eserinde Ghisola karakteri olarak hayat bulacaktır. Kurnaz, arsız ve şehvetli bir kız olarak tasvir edilir. Emma ise Isola'ya hiç benzemeyen, sırlarını paylaşıp kendisini anlattığı mektup arkadaşıdır. Katoliktir ve iyi bir aileden gelir.

Okul hayatı ise bir kez daha başarısızlık ile sonuçlanır: çizim ve İtalyanca derslerinden kalması eğitimine ara vermesine sebep olur. Tam da bu sıralarda babası yeniden evlenir ve yeni karısını aleni bir şekilde genç hizmetçisi ile aldatır. Tozzi'nin gözünde artık babasının yeni bir kurbanı vardır: üvey annesi. Onun için üzülür, acısını hisseder ve bu duygular ona belki zamanında annesi için hissettiği duyguları anımsatır. Babasının kötü, ezici ve yok edici yapısı altında Tozzi'nin gözleri önünde bir kez daha masum bir insan çaresiz bir şekilde ıstırap çekiyordur ve bir kez daha bu konuda Tozzi de neredeyse babasının kurbanı kadar çaresizdir, bir şeyler yapmak ister ama yapamaz. Bu, ileride onu baba evine bir daha dönmemeye sürükleyecek önemli bir neden olacaktır.

21 yaşında, geçirdiği bir zührevi hastalık sonrasında, -kesin olmasa da muhtemelen bu hastalığın bir sonucu olarak-, bir tür göz iltihabı geçirir ve birkaç ay boyunca gözleri görmez. Hastalığının iyileşme döneminde, aylarca karanlıkta kalmanın etkisi Tozzi'de izlerini göstermeye başlamıştır; kimseyi görmek istemez ve sadece akşamları evden çıkar. Etrafindakiler ve tanıdıkları tarafından delirdiği düşünülür. Zaten içine kapanık kişiliği daha da çekingen bir hal almıştır. Bu yaşadığı oldukça sıkıntılı dönemde onun yanında olan tek kişi ileride evleneceği ve daha önce mektuplaşmış olduğu Emma Palagi olur. Emma, babası Sienalı ünlü bir doktor olan, o zamanlarda birçok genç

gibi gönüllü hemşirelik yapan şefkat dolu bir kızdır ve genç Federigo'yu kendisine aşık etmeyi başarır. Geçirdiği iltihap ve bu iltihabın önceden kapmış olduğu zührevi hastalık ile olan muhtemel bağlantısı Tozzi'yi yaşadıklarının bir tesadüften ibaret olmadığını düşündürmeye iter.

Karanlıkta kaldığı o dönem ona o kadar ağır bir ceza gibi gelmiştir ki adeta kendisini din ve hayat felsefesini yeniden düşünür bir durumda bulur. Bu durumda, o zamanlar varlığı çok yardımcı olan Emma'nın iyi yetişmiş, eğitilmiş ve oldukça Katolik olmasının da etkisi vardır. Çocukken zorunlu olarak gördüğü dini dayatmalara bir karşıt tepki olarak gelişen özgürlükçü düşünce yapısı ile istikrarlı olan din nefretinden güç alan ateist dünya görüşü yaşadığı hastalık yüzünden sallantıya uğramıştır. Santa Caterina¹⁸, ninkiler gibi dini yazılar okur ve sonunda ateistlikten vazgeçer. Bu kararı alışında onun için önemli olan faktörlerden biri zamanında yaptığı Dante okumaları olmuştur denebilir: Dante için aşkı Beatrice sadece dünyevi bir aşktan çok fazlası olmuştur, kadın ve sevgi kavramları ilahi bir boyut kazanmış ve Dante'ye doğru yolu göstermiştir¹⁹. Kadın, insan ve tanrı arasındaki aracı olmuş, bir nevi melek görevini üstlenmiştir. Tozzi'nin dünyasında da bu aracı onu günah ve sapkınlık dolu bir hayattan kurtardığını düşündüğü Emma olur.

Tozzi, 24 yaşına bastığında babasının evinde hiçbir zaman hissetmediği kadar rahatsız hisseder. Artık bir çocuk değildir ve hayatında hiç kendi ekmek parasını kazanmayı becerememiş, sadece nefret duyduğu ve kültürel olarak kendi seviyesinin çok

¹⁸ İtalyanca'da "Caterina da Siena" olarak bilinen Sienalı Katerina, İtalyan din kadını, şair, filozof, teolog ve mistiktir. 1461 yılında Papa II. Pius tarafından kanonize edilmiş, 1970 yılında Papa VI. Pavlus tarafından Kilise Doktoru ilan edilmiştir. Teolojik yazılarından dolayı İtalyan edebiyatına da katkıda bulunduğu düşünülür. (https://www.treccani.it/enciclopedia/caterina-da-siena-santa_%28Dizionario-Biografico%29/) (Erişim Tarihi: 15.12.2023)

¹⁹ Ayyıldız, Bülent, Dante ve Petrarca'da "Aşk": Beatrice'den Laura'ya, *Historia 1923*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2020, S: 8, s. 312.

altında gördüğü babasının sırtından geçinmiştir. Bu konuda hissettiği rahatsızlık karşılıklıdır ve sonunda dayanamayıp yazıştığı, Roma’da yaşayan Emma’nın yanına taşınmaya karar verir. Edebi bilgisi, yaptığı romantik, dekadent, realist, psikolojik ve felsefi okumalardan dolayı oldukça kapsamlı ve yetkin bir durumdadır ve dolayısıyla da, bir gazetede iş bulma planı ile yola çıkar. Roma’da doğru gördüğü yerlere başvurularını yapar fakat hiçbir yere kabul edilmez.

Başarısızlığı yüzünden boynu bükük bir şekilde Siena’ya dönmek zorunda kalır fakat bu sefer ailesi ile artık aynı evde yaşamasının mümkün olmadığı konusunda kararlıdır: babasının metresinin evdeki arsız varlığına tolere etmesi söz konusu değildir. Kendi başına küçük bir eve çıkıp Boccaccio, Leopardi, Chiabrera, Alfieri, D’Annunzio, Canducci, Dante, Homeros, Platon, Maeterlinck, Leibniz ve Virgilio gibi yazarlar okuyarak yine ıstırap dolu bir hal almış olan karanlık hayatından edebi dünyada bir kaçış arar²⁰. Maalesef edebi eserlerde bulduğu huzur geçicidir ve aşırı saldırgan bir babaya sahip olmasının kaderinde silinmez bir yazı olduğu gerçeği bir kez daha onu rüyasından uyandıran bir tokat gibi kendisine getirir. *Novale* (Bakir Toprak) adlı eserinde babası ile yaşadığı kavgalardan birini şöyle anlatır: “*Beni tuttu ve yere itti, yan tarafımı biraz incitti ve elmacık kemiğimi ezdi. Sonra bir dizini karnıma dayadı, beni öldürmek istediğini söylemeye devam ediyordu*”²¹. Yaşadığı bu taciz dolu ve ona çocukluğunda çektiği acıları hatırlatan hayatın üstüne bir de Emma ile evlenip aralarındaki ilişkiyi yeni benimsediği dini inanç ile kutsama isteği birleşince genç yazar, bir kez daha Siena’da kaçma ve kendi hayatını kurma çabasına girer. Biri posta ofisinde, diğeri ise demiryollarında olacak şekilde 1907’de Floransa’da iki iş başvurusu yapar, demiryollarında olanı kazanır. En azından bir iş bulmuştur fakat bu sefer de kendisini, kişiliği ile hiçbir alakası olmayan insanlarla sarılmış, keyifli olmayan bir iş ortamında bulur. Tam da bu sıralarda yardımına

²⁰ Reina, Luigi, *Invito alla Letteratura di Tozzi*, Ugo Mursia Editore, Milano, 1974, s. 24.

²¹ Tozzi, Federico, *Novale*, Arnoldo Mondadori, Milano, 1925, s. 123.

koşan şey bir kez daha edebiyat olacaktır, fakat bu sefer okumak yerine kendisini yazmaya verir. Ölümünden sonra basılacak olan *Ricordi di un impiegato* eserini kaleme alır. Ama çok geçmeden babasının bir hastalığa yakalanışı yüzünden bu işinden de ayrılmak zorunda kalır ve Siena'ya döner.

Ghigo, hastalığını yenemez ve 1908 yılında hayatını kaybeder²². Bunun, 25 yaşındaki yazarın sonunda babasının mirasının da vereceği ekonomik rahatlık ile artık huzur bulup edebiyat dolu, zaten evlenmeyi planladığı Emma ile mutlu, Katolik ve aile sorunlarından uzak bir hayat yaşayabileceği anlamına geldiği tahmin edilebilir: Tozzi'nin hem edebi hem kişisel hayatındaki en belirleyici faktörlerden biri, çoğu travmasının gerek doğrudan gerek dolaylı kaynağı olan babası artık yoktur. Fakat huzur, Federico için hala uzaktadır: Ghigo arkasında hayattayken sebep olduğundan daha çok sorun ve sorumluluk bırakmayı başarmıştır ve bu sorunlarla ilgilenmesi gereken kişi mazlum Tozzi'den başkası değildir. Evin tüm dengesi alt üst olmuştur, metresi alacaklı bir şekilde ailesini de getirip alabildiği her şeyi alır. Üvey anne ise güçten düşmüş ve acizdir. Ghigo'nun altında çalışanlar kendilerine verilen sözler ve borçların karşılığını beklerler. Tozzi sırtından bir yük kalkmış gibi değil, tam tersine muhtelif problemlerin tam ortasında ve hiçbir zaman hissetmediği kadar yalnız hisseder. Yanlış bir karar alır ve en azından masrafların bir kısmını karşılaması için ailenin ana gelir kaynağı olan restoranı satar. Ancak Federico'nun çocukluğunu bilen ve kendilerinden farklı olduğu için onu hiçbir zaman gözleri tutmamış olan Ghigo'nun işçileri, yarısı gerçek yarısı uydurma borçlar ile durumu daha da zorlaştırırlar. Tozzi, oldukça istikrarlı bir şekilde hayatının neredeyse her zor döneminde yaptığı gibi yine yaşama gücünü edebiyatta bulur ve bu dönemin anılarını da *Il podere* adlı eserinde yansıtır.

²² Reina, Luigi, *Invito alla Letteratura di Tozzi*, Ugo Mursia Editore, Milano, 1974, s. 24.

Tozzi, babasının ölümünden 15 gün sonra Emma Palagi ile evlenir. Borçluların büyük bir kısmı ile hesaplaştıktan sonra Emma ve üvey annesi ile babasından kalan Castagneto'daki küçük çiftliğe yerleşirler. Sonunda edebiyat aşkı üzerine yoğunlaşmasının önünde bir engel kalmamıştır. Bunun yanı sıra onun için sadece kötü anılar taşıyan ve ona ıstırap dolu çocukluğunu hatırlatan Siena'yı yeniden keşfetme fırsatı bulur. Bu yeniden keşif keyfi değil, bir bakıma zaruridir: o anki hayatı sıkıntısız olsa da etrafındaki her şey travmatik dönemlerini anımsattığı sürece mutlu olması mümkün değildir. Böylece Siena'nın bilmediği yönlerini bulmak için bir maceraya atılır; anıtlarını gezer, yerel sanat eserleri üzerine çalışmalar yapar, yerel kültürü inceler ve Siena'lı yazarlardan farklı edebi tarzlar öğrenir²³.

1909 yılının ağustosunda “Glauco” adını verdiği çocuğu dünyaya gelir ve aile için bir neşe kaynağı olur²⁴. Tozzi için ise, aynı zamanda, hayatta bazı sorumluluklarının olduğunun hatırlatıcısı olur. Bu nedenle artık edebi kariyerini tam anlamıyla başlatmaya kararlıdır, eskiden yaptığı gibi ona bu dünyadaki uyumsuzluğunu hatırlatan işlere girmek yerine, yapmayı en iyi bildiği ve belki de etrafındakilere kıyasla kendisini üstün gördüğü tek konu olan edebiyat ile parasını kazanacaktır. Zaten edebi çalışmalarına hiçbir zaman ara vermemiş, o yıllarda birçok eser yazmıştır ve sadece meyvelerini toplaması gerekmektedir. Sonraki iki yılda ise *In Campagna* (Taşrada), *Il Padre* (Baba), *Con Gli Occhi Chiusi* gibi, sonraki kısımlarda da incelenecek olan bazı ünlü eserlerini yazmakla kalmaz, aynı zamanda şiir ve tiyatro konusunda da yapıtlar çıkartır. Bu dönemde edebi çalışmaları için daha önceden tanıdığı Domenico Giulotti'den yardım ister ve Domenico,

²³ A.g.e., s. 26.

²⁴ A.g.e., s. 26.

Tozzi'ye danışmanlık yapıp eser yayımlamayı ve tanınmayı deneyen yazarların dünyasında ona rehberlik yapmayı memnuniyetle kabul eder. Aldığı yardıma rağmen en başlarda işleri rast gitmez, daha önce eserleri hiçbir zaman bu şekilde bir teste tabi tutulmamış olan Tozzi dergilerden, karısından ve arkadaşlarından gördüğü tepkilerden çok farklı tepkiler alır. 1910 yılında ise şansı yaver gider, ilk defa bir dergiden kabul alır ve bu, o zamandan günümüze artan ve artmaya devam eden Tozzi'nin şöhretin uzun yolculuğunda attığı ilk adım olur. Aynı dönemlerde yazarın hayatı hiç olmadığı kadar düzenli ve sıkıntısızdır. Bir noktada evi, kendisi gibi sanatçıların ve sanatseverlerin buluşma noktası haline gelir. Sonunda bir bakıma kabuğundan çıkmayı başarmıştır. Bu noktada karısını Dante'nin Beatrice'si gibi bir kurtarıcı olarak görmesini hatırlamakta fayda vardır: Tozzi etrafını yazarlarla kaplamayı başarmış, çocukken hayal edemeyeceği bir edebi başarıya ulaşmış ve sosyofobisinden doğan yalnızlık sevdasından kurtulmuştur. Dolaylı olarak olsa da bunların hepsini borçlu olduğu kişi Emma Palagi'dir, çünkü kendisini dış dünyaya açmasını ve korkularıyla yüzleşmesini çocuğunun doğumunun getirdiği sorumluluk kolaylaştırmıştır.

21 Mart 1920'de Federigo Tozzi, İspanyol gribinin sebep olduğu şiddetli bir zatürreye yenik düşer ve hayata gözlerini yumar. Siena'daki Laterino Mezarlığı'na gömülür.

2. FEDERIGO TOZZI'NİN ESERLERİNDE ÖZYAŞAMÖYKÜSEL ÖGELER

2.1. SIKINTILI BİR BABANIN İZLERİ

Yazarın biyografisinden de anlaşılacağı üzere gerek çocukluğunda, gerekse yetişkin yaşamında ona en büyük sıkıntıları yaratan isim Federico Tozzi, yani Ghigo lakaplı babasıdır. İncelendiğinde de görüleceği üzere, bireyin hayatında büyük önem taşıyan baba figürü ile arasındaki ilişki bu derece problemli olduğunda, birey üstünde izlerinin hayat boyu gözlemlenmesi olası olur. Tozzi'nin eserlerinin oldukça otobiyografik olduğu gerçeği göz önünde bulundurulduğunda, baba figürü kaynaklı travmalarını anlamamanın en iyi yolu eserlerindeki baba karakterlerini incelemekten geçer.

Örneğin, yazdığı ilk öykülerden biri olan *Il padre* (Baba) adlı eserindeki bir sahnede, baba ve çocuk akşam saatinde yemek masasındadırlar. Babanın sadece varlığı bile çocukta endişeye sebep olmaya yeter. Yemeklerini beklerlerken çocuk masaya getirdiği kitabına göz gezdirir ve babasına sadece göz ucuyla bakar. Baba ise, yüzü “*kocaman yumruğuna*²⁵” yastı bir şekilde çocuğa kızgın, sert bir bakış atar. Parmaklarından birinde altın bir yüzüğü vardır. Bir süre boyunca ortamdaki gerginlik büyümeye devam eder ve detaylı bir dayak sahnesi ile sonlanır:

“Baba, çelik gibi bakışlarıyla ayağa kalktı ve çocuğun kafasına vurdu. Pietro acıyı başının her yerinde hissetti ve kendisini kanepede ezen babasının büyük cüssesini geri püskürtmek, öfke dolu ellerini durdurmak için doğruldu. Görebildiği tek şey,

²⁵ Tozzi, Federico, *Giovani e altre novelle*, Biblioteca Universale Rizzoli, Milano, 1994, s. 49.

babasının iki sıra saçı arasında biraz çökmüş kafatası ve onun arkasında duran gaz lambasıydı. Babasının yumrukları yağmaya devam ederken hakaretler yağdırdığını duydu.

"Serseri asıl sensin!" dedi.

"BEN? Ben..." diye haykırdı baba, ağzı bir daire gibi açık ve tükürükle dolup taşıyordu.

"Seni ben yarattım ve ben öldüreceğim. Seni öldürmek istiyorum!" diye bağırırken sesine bir titreme eşlik etti. Pietro kendisini daha fazla zorlamadı ve masanın ayağının yanına düştü, kolları ağrıyordu. Aşçı ve kadınlar babasıyla arasına girdiklerinde, ruhunda şiddetli bir ıstıraptan başka bir şey yoktu.”²⁶

Yazarın karakterleri tasvir ederken seçtiği kelimeler bilinçaltı hakkında fikirler verir: babanın yumruğunu betimlerken kullandığı “kocaman” sıfatı fiziksel gücü öne çıkarır ve bir anlamda barbarlığı çağırıştırır. Parmağındaki altın yüzük ise ekonomik ve toplumsal gücü hatırlatır. Baba, Tozzi gibi bir uyumsuzun tam tersi bir şekilde tasvir edilmiştir: hem fiziksel olarak muktedir hem de toplumsal boyutta belli bir statüye ulaşmayı başarmış, hayata uyum sağlamak ile yetinmeyip ondan beklenilenin fazlasını elde etmiş bir figürdür. Bu durum, bu esere özel değildir: baba figürü genel olarak Tozzi’nin eserlerinde bu özelliklere sahiptir. Çocuğun araç olarak bir kitap kullanıyor olması, Tozzi’nin gençliğinde yaşadığı acılardan bir kaçış olarak edebiyatı kullanmış olmasını hatırlatmaktadır. Bir sonraki bölüm ile doğrudan bağlantılı bir detay olarak,

²⁶ Tozzi, Federico, *Giovani e altre novelle*, Biblioteca Universale Rizzoli, Milano, 1994, s. 49.

ikilinin yanında masada babanın rekabetçi ruhunu ve hırsını tetikleyen metresi de oturmaktadır.

2.1.1. Baba-Efendi²⁷

Tozzi'de baba imgesi, spesifik bir psikolojik ve toplumsal gerçekliği ifade etmektedir: kendi bölgesi üzerinde rakipsiz bir şekilde egemen olan "baba-efendi" imgesi.²⁸ Söz konusu figür, kendine ait olan bir bölgede başka erkek figürlere tahammül edemez ve başka erkek figürlerin mevcudiyetinde bulunduğu zaman, kendisini, onlara meydan okumaya ve onların bir şekilde kendisine boyun eğmelerini sağlamaya mecbur hisseder.²⁹ Babasının bu özelliği, hayatının bir döneminde yazarı bir çıkmaza sürükler: Hayatı kısmında geçen bir detayı hatırlayacak olursak: Tozzi'nin babası, onun kendi yolunu çizmesine hep karşı olmuştur ve sadece kendi izini takip etmesini istemiştir. Bu detay da göz önünde bulundurulduğunda akıllarda şu şekilde bir sorunun oluşması olasıdır: madem baba figürünün başka bir eril figüre tahammülü yoktur, tek olmak ister ve rakip kabul etmez, o zaman nasıl çocuğundan kendisi gibi olmasını ve o öldüğünde onun yerine geçebilecek kadar ona benzemesini isteyebilmektedir? Çünkü eninde sonunda "baba-efendi" diye tanımlanabilecek bir figür eril kuvveti yüksek bir figürdür ve çocuğunun kendisine benzemesini istiyor ise, (daha önce değinildiği üzere Ghigo, çocuğuna kendi adını verecek kadar onun kendisine benzemesini istemiştir) çocuğu da "eril gücü yüksek" bir figür olmak zorundadır. Fakat bu da, kaçınılmaz olarak "baba-efendi" figürünün rekabetçi ruhunu tetikler. İşte bu çelişkiyi anlamlandırmanın, Tozzi'nin

²⁷ "Baba-efendi" terimi, ailesi üzerinde zarar verici ve aşırı otoriter bir güç uygulayan despotik aile reisi karakterini ifade eder. İfade, Gavino Ledda tarafından yazılan aynı adlı 1975 tarihli romandan devşirmedi. (<https://lamansardadiipponatte.wordpress.com/2018/04/26/padre-padrone-lepocea-di-gavino-ledda/>) Erişim Tarihi: 20/12/2023)

²⁸ Luperini, Romano, *Federigo Tozzi Le immagini, le idee, le opere*, Editori Laterza, Bari, 1995, s. 8.

²⁹ A.g.e., s. 8.

babası ile ilişkisinin temel sorunlarından biri olduğu söylenebilir. Çocuk, kitap okumak gibi aktivitelerde bulunup babasının kıskançlığını ve meydan okuyucu ruhunu tetiklemekten kaçınma çabasındadır, fakat baba, onun dediğinin aynen yapılmayışını, çocuğun, kendisinin anlamsız bulduğu bir şey ile ilgilenmesini, uysal bir şekilde babanın izinde gitmeyişi bir başkaldırı olarak görür: durum böyle olunca kitap okuması bile babanın gözlerinde şiddete başvurusu için yeterli bir sebep olur.

Babasının şiddet dolu tavrı tabi ki de sağlıksızdır fakat bunun yanı sıra, bahsedilen “çocuğunu kendisine benzetme” tutumu da mevcut bağlamdaki aile psikolojisinde “iyi anne-baba” tanımının zıttı bir tutum olarak ortaya çıkar. “*İyi anne ya da baba, kendisini yaşayabilen kişidir.*”³⁰ Eğer ebeveyn “kendisini yaşayabiliyor” ise diğer insanların da yaşamına saygılıdır ve çocuğunu, kendisine özgü bir dünyası olan bir varlık olarak algılayıp haklarına saygı gösterir. Böylelikle, aynı zamanda çocuğuna da kendisi ebeveyn olunca gerekli olacak modeli sağlamış olur.³¹ Tozzi’nin okula gitmesini bir zaman kaybı olarak görüşünden ve onun edebiyata olan tutkusuna değer vermemesinden çıkarılabileceği üzere, Ghigo hiçbir zaman oğlunu kendine özgü bir dünyası olan bir varlık gibi algılamamıştır.

Bu durumla bağlantılı olarak, bir parantez açmakta fayda vardır: Tozzi’nin kendi isteğine karşı babasının restoranında çalıştırılmış olması yer yer eserlerine yansır: *Una figliola* (Kız Çocuk) adlı öyküsünde baba, kızını kölesi gibi kullanır. Söz konusu detay, ilk bakışta önemsiz gibi dursa da psikolojide çocuğun çocukluğunu yaşayamaması önemli bir kavram olup, bireyin yetişkin hayatındaki psikolojik sıkıntıları ile bağlantılı olabilir:

³⁰ Geçtan, Engin, *İnsan Olmak*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1995. s. 43.

³¹ A.g.e., s. 43.

Çocuğun çok erken yaşta işe koşulması, nedeni ne olursa olsun, çocuğun oyundan engellenmesi, onun yaşama katılmasını ve grup içinde ilişki kurmayı öğrenebilmesini engeller.³² Oyun ve arkadaş çevresi, bireyin büyüdüğünde toplumdaki yerini bulması çabası için adeta bir ön hazırlık olarak görülmektedir:

“Oyun, çocuğu yetişkin yaşamın etkinliklerine hazırlar, toplumsallaşma süreci için gerekli ortamı sağlar. Oyunlar çocuğun yaşadığı kültürü yansıtır. [...] Evcilik oyunu ise çocuğun ileride yuva kurmasına bir hazırlıktır. Bazı çocuklar yetişkinlerin cinsel davranışlarını taklit eden oyunlar da oynarlar. Aslında bu tür etkinlikler de evcilik oyunu gibi bir hazırlık niteliğindedir. [...] Çocukluk dönemindeki oyunlar, yetişkin insanın günlük etkinliklerinden zevk alabilmesine, bunları benliğine mal ederek ve gönlünü vererek yapabilmesine zemin hazırlar; yaşam sevincinin geliştirilmesine katkıda bulunur. Bundan yoksun kalan kişi, yaşam etkinliklerini kendisine verilmiş bir görev gibi yerine getirir, davranışları yaratıcılıktan yoksundur. Grup içi ilişkilerinde de yarışmayı ve dostluğu birlikte sürdüremez.”³³

Vita (Yaşam) adlı öyküde, Tozzi’ye çocukluğunu yaşatmayan “Baba-efendi” kavramı ayrı bir boyuta evrilir ve neredeyse tanrısal bir seviyeye ulaşır: “*Ona babasının herhangi bir şeyi, herhangi birine emredebilme kabiliyeti var gibi görünüyordu ve onun için babasının üzerinde kimse yoktu.*”³⁴ Söz konusu babayı tanrı katında görme

³² A.g.e., s. 42.

³³ A.g.e., s. 42-43.

³⁴ Tozzi, Federico, *Giovani e altre novelle*, Biblioteca Universale Rizzoli, Milano, 1994, s. 45.

düşüncesi, etrafındaki herkese zorbaca hükmeden, zaman zaman tirana benzeyen bir baba figürü ile büyümüş bir çocuğun aklında oluşması olağan bir düşüncedir. Bu düşüncenin varlığı, fiziksel ve psikolojik tacizlerden bağımsız olarak, çocuk-baba ilişkisinin oldukça sağlıklı bir durumda olduğunu gösterir. Hem baba ile çocuk arasındaki paradoksik hayranlık-nefret ilişkisini hatırlatır, hem de çocuğun babaya olan mutlak mecburiyetine, diğer bir deyişle, bir noktadan sonra çocuğun babaya olan bağımlılığından kaynaklanan bireyselliğinin az gelişmiş durumu yüzünden, ne baba ile ne de babasız huzuru bulamama gerçeğine gönderme yapmaktadır. Üstüne tacizler eklendiğinde ise durum daha da karanlık bir hal alır: neredeyse tanrı katında görülen bir figürün her ne kadar suistimal edip ardı gelmez acılara neden olsa da, mevcudiyetini reddetmek kolay değildir. Tam da bu yüzden, tacizci bir baba ile büyümüş olan Tozzi'nin yaraları onu hayatı boyunca takip eder.

Baba karakterlerinin gözünde itaatkarlık kavramı çok nettir ve her şeyden önemli bir konumdadır. Amacı gerçekten restoranda veya evde bir yardımcıya sahip olmak değil, evdeki sorgulanamaz lider konumunun başkaları tarafından da kabul edildiğini teyit etmek ve göstermektedir. Babanın talep ettiği itaatkarlık, somut, spesifik istekler ve rasyonel içeriklerle sorgulanmaz, tamamen sembolik kalır.³⁵ Örnek olarak yine *Vita* eserinde baba, karısına ve kızına birbiriyle çelişen emirler verip ailesi üzerindeki gücünün reddedilemezliğini kendi eğlencesi için kullanır: isteklerinin birbiriyle çelişmesi sebebiyle çaresiz kalan karısı ve kızında oluşan panik hali ona zevk verir, kendi gücünün mutlaklığını kanıtlanmış hisseder. Yazarın hayatı kısmında da bahsedildiği gibi, babadaki otorite kavramının aşırılığı, “*Her etki eşit ve zıt bir tepki yaratır*”³⁶ sözü ile bağlantılı olarak Federigo’da duygusal bir anarşist düşünce hayranlığına sebep olur. Bu durumu mektuplarında yazarın kendisi de itiraf eder:

³⁵ Luperini, Romano, *Federigo Tozzi Le immagini, le idee, le opere*, Editori Laterza, Bari, 1995, s. 8.

³⁶ Bahsi geçen söz, Newton'un üçüncü yasasına, diğer bir deyişle etki-tepki yasasına değinir.

“Sosyalizmin mi? Ferri'nin devrimci teorisini takip ediyorum; ama buna bilimsel yollarla değil (ki bu daha iyi olurdu) duygusal yollarla ulaştım: yani, aleni, belki de şiddetli bir başkaldırıya yöneldiğimi hissediyorum. Tutku dolu anlarımda, bir anarşistin suç dolu imgeleri gözümün önünde beliriyor. Toplumdaki güçlülerden, rahiplerden ve askerlerden nefret ediyorum. Bu, benimle ölecek olan amansız bir nefret.”³⁷

Tozzi, diğer bireyler üzerinde güç ve kontrol şehveti ile şekillenen bir babanın aşırı otoriter baskısı altında büyümenin tepkisini yıllar boyunca içinde güçlü bir şekilde yanacak olan anarşizmin ateşini besleyerek gösterir. Fakat ironiktir ki, mektubunda söylediğinin aksine bu ateş, mektubun diğer tarafındaki Emma'nın etkisinde sönecektir ve iddia ettiğinin aksine onu mezara kadar takip etmeyecektir³⁸.

2.1.2. Zulmedenin Silahı: Kırbaç

Tozzi'nin eserlerinde yineleyen ve psikanalitik değer taşıyan çeşitli öğeler vardır. Baba-efendi kavramının ifadesi eserlerinde “sadistik-fallik”³⁹ bir sembol olarak karşımıza çıkan kırbaçtır.⁴⁰ *Con gli occhi chiusi* (Kapalı gözlerle) adlı eserdeki bir sahnede, başkahraman babası tarafından bir atı dizginleme testine tabi tutulur. Bu, aynı zamanda

³⁷ Tozzi, Federico, *Novale*, Arnoldo Mondadori, Milano, 1925, s. 29.

³⁸ Reina, Luigi, *Invito alla Letteratura di Tozzi*, Ugo Mursia Editore, Milano, 1974, s. 32.

³⁹ Sadizm, belirgin özelliği, başkalarına eziyet etmekten haz duymak olan kişinin tutumudur. Romanlarında türlü sapıklıkları anlatan Fransız yazar Markiz de Sade'nin (1740-1814) adından türetilmiştir. Daha detaylı bilgi için bakınız: (Bakırcıoğlu, Rasim, *Anksiklopedik Eğitim ve Psikoloji Sözlüğü*, Anı Yayıncılık, Ankara, 2012, s. 568.)

Fallik sembol ise, psikanalizde erkeklik organına çağrıştıran ya da erkeklik organını simgeleyen bir nesne olarak geçer. (Bakırcıoğlu, Rasim, *Anksiklopedik Eğitim ve Psikoloji Sözlüğü*, Anı Yayıncılık, Ankara, 2012, s. 628.)

⁴⁰ Luperini, Romano, *Federico Tozzi Le immagini, le idee, le opere*, Editori Laterza, Bari, 1995, s. 8.

bir erkeklik testidir ve çocuk, sevdiği kızın da onu izlediğinin farkındadır. Başkahraman başarısız olur ve zihnindeki kamçı sembolü babasının ellerinde basit bir aletten daha derin bir anlam kazanır:

“Hayvan dönmek istemedi [...] Toppa'nın (hikayedeki köpek) o her zamanki kızgın bakışları bile, Pietro'yu rahatsız edip utandırıyordu [...] Artık gücü kalmamıştı, dizginleri iyi kavrayamıyordu. Yine de ahırdan dönen Ghisola'nın orada olması gerektiğini bildiği için elinden gelen her şeyi yaptı. Gittikçe daha çok titriyordu. Atın toynakları onu sıyırdı, sonra üzerine bastı. Domenico (babasının) kırbacını eline aldı, Pietro'ya doğru gitti ve onun burnuna dayadı.

-Senin derdin ne biliyorum ben. Seni bir baltaya sap yapmayı da bilirim.”⁴¹

Tozzi'nin tek bir sahnede toplamayı başardığı çocuğun baba karşısındaki yetersizliği teması ve babanın çocuğu eğitmedeki kaba ve acımasız tavrı, çocuğun büyüyünce kadınlara karşı özgüvensiz olacağının tohumlarıdır. Romanın başkarakteri olan Pietro hiç hissetmediği kadar başarısız ve uyumsuz hisseder. Bir sonraki sayfada “sadistik-fallık” ifadesinin uygunluğunu gösteren bir başka sahne yaşanır:

“Domenico at sürerken hiç konuşmazdı; kendisini selamlayanlara başını sallamakla yetinirdi. Fakat tanıdığı bir kıza gülümsedi; önce atı yavaşlatarak, önlüğünün ortasına kamçının ucuyla dokundu. Ve Pietro, gözleri yarı kapalı, utançtan kızarak

⁴¹ Tozzi, Federico, *Con gli occhi chiusi*, Newton Compton Editori S.r.l., Roma, 1994, s. 16.

arkasını döndü; sonra atın bacaklarına bakarak dikkatini dağıtmayı denedi; [...]"⁴²

Çocuk, toplumda kabul görmede rolü az olmayan karşı cins ile iletişim konusunda bir eksiklik, ilgisizlik ve utanç hisseder. Bu eksikliği ona hissettirecek olan kişi bir kez daha babasından başkası değildir. Bu konu ile olması gerekenden önce tanışmak zorunda kalan, veya özgüvensizliğinden dolayı kendisini hazır hissetmeyen Pietro, gözlerini kaçırarak bir kaçış denemesinde bulunur. Babası ise, Ghigo'yu anımsatacak bir şekilde, karısının varlığına rağmen başka kadınlara cinsel alt tonlar içeren hareketler yapmaktan çekinmez, aksine bunu olumlu ant anlamlara sahip bir davranış olarak görür. İtalyan toplumunda erkekliğin önemli göstergelerinden biri olan kadın fethetmede Domenico, bir kadın ile evlenmeyi başarıp ondan bir çocuk yapmış olmayı yeterli görmez ve hayattaki çoğu kavramı zihninde bir erkeklik yarışı olarak algılayan ve tatmin olmayan kişiliğinden dolayı aldatmayı eril gücünün bir kanıtı olarak görür. Ayrıca, görüldüğü üzere sözü geçen durumunun verdiği yücelik hissinden zevk almaktadır. Çocuğunun veya köydeki başka insanların kurlarına şahit olması onu kesinlikle rahatsız etmez: tam aksine karısının kulağına gitse bile onu asla bırakamayacağını farkındadır. Erkeğin karısını aleni bir şekilde aldatması ve kadının bu konuda ses çıkaramayacak kadar aciz ve kocasına muhtaç olması ilişkideki eşitsizliğin ve ataerkil hakimiyetin bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.1.3. Zulmeden ile Özdeşleşme

Zulmedenle özdeşleşme (veya saldırganla özdeşleşme), korkuya neden olan kişi veya kişilere, genellikle taklit aracılığıyla daha çok benzeyerek veya saldırgana karşı

⁴² A.g.e., s. 17.

olumlu duygular ifade ederek, korku ve travmayla başa çıkma mekanizmasıdır.⁴³ Kurban, saldırganın rolünü ve özelliklerini üstlenme, veya saldırganı ve davranışlarını taklit etme çabasında bulunur.⁴⁴ Sözü geçen mekanizma yazarın çeşitli eserlerinde kendisini gösterir. Örnek olarak *Vita* adlı öyküde Minello adlı baba figürü, boyun eğmeyen Jacobo adlı çocuğuna dayak atma amacı ile kırbaç eline alır ama çocuk kaçmayı becerir. Ardından, başarısı uzun sürmeyecek olan çocuk kaçınılmaz olan ile yüzleşir:

“[...] (Jacobo) Babasının boynundaki kamçıyı görünce eve erken döndüğünü anladı. Elinden kamçıyı almak için şaka yollu atladı ve aldı. Harman yerinin ortasında zıplamaya başladı, ördeklerin arkasından kamçısını şaklattı; ördekler çok hızlı gidemediklerinden dolayı, sendeliyor ve tökezliyorlardı. Jacopo düşenlerin bacaklarını kırbaçladı. Sonra kamçıyı tekrar çiviye astı; şakacı bir şekilde, başını sallayan babasına bakıp gülüyordu. Ama kendini güvende hissetmiyordu. Eve girerken Minello başını dizlerinin arasına aldı. Çocuk hala kıkırdıyordu ama kalbi yerinden çıkacak gibiydi. Minello o kızgın bakışını atmıştı bir kere: anlaması kolaydı çünkü kızdığında gözleri berraklaşıyordu. Oğlan gülmeyi bıraktı ve kurtulmak için kıvranmaya başladı. Minello onu daha iyi zapt etmek için saçından tuttu ve tüm rahatlığıyla yüzüne bir yumruk attı. Annesi cesaretini toplayarak kollarını Minello'ya doladı. Bu sefer de baba, oğlunu bıraktı ve karısını hırpalayıp tahıl çuvallarının arasına fırlattı. Tir tir titreyen Jacopo, kasılmalar içinde yere düştü.”⁴⁵

⁴³ https://reference.jrank.org/psychology/Identification_with_the_Aggres.html (Erişim Tarihi: 11.12.2023)

⁴⁴ Prior, Stephen, *Object Relations in Severe Trauma: Psychotherapy of the Sexually Abused Child*, Jason Aronson, Maryland, 2004, s. 64.

⁴⁵ Tozzi, Federico, *Giovani e altre novelle*, Biblioteca Universale Rizzoli, Milano, 1994, s. 45.

Kamçı, ebeveynin elinden çocuğun eline ancak bir taklit veya öncesinde bahsedildiği gibi psikanalizin dilinde saldırganla özdeşleşme girişiyle geçebilmektedir.⁴⁶ Bu mekanizmanın görüldüğü başka bir eser olan *La capanna*'da (Kulübe) ise çocuk ahırdaki atları sebepsiz bir şekilde kamçılama başlar. Bir önceki hikâye ile benzer şekilde bu deneme de çocuğun babası tarafından dövülmesi ile sonuçlanır. Çocuğun taklidindeki şiddetinin rastgele olması anlamlı bir detaydır: baba için yaptığı psikolojik ve fiziksel tacizlerin hepsinin, haklı olmasalar da bir sebebi vardır. Ancak çocuk daha bu olası sebepleri dikkate almak ve anlamak için çok küçük olduğu için, maruz kaldığı dayakların ve aşağılamaların hepsini rastgele çıkışmalar olarak görür, bu nedenle taklidini yaparken de bir sebep aramaz. Son eseri farklı kılan bir başka nokta ise çocuğun özdeşleşme kısmında bir adım daha ileriye gitmesidir: babasının karısından gizli olarak evin hizmetçisini baştan çıkarma çabalarına şahit olur ve bu davranışlarını bile taklit eder ve böylece, babaya karşı maksimum itaatsizlik ve başkaldırı, onunla özdeşleşmenin mecburen getirdiği itaat ile kesişir.⁴⁷

2.1.4. Tozzi'nin Paradoksu

Yazar, hayatta seçeceği yolu düşündüğünde bir ikilem ile baş başa kalır: baba figürü ile özdeşleştirdiği kavramlar (patronluk, erkeklik) zihninde hep negatif çağrışımlar ile kodlanmıştır, bundan dolayı babasının yolunda gitmek istemez; fakat aynı zamanda, “iyi” olmayı isteyen bir çocuk olan Tozzi, babasının sözünü dinlemeyip kendi yolunu, edebiyatı seçtiğinde ise evde sıkıntılara yol açmış, böylece bir bakıma kötü kişi olmuştur. Davranışları yüzünden evin huzuru bozulduğunda kendisini suçlu hissetmekten alıkoyamaz ve sonuç olarak seçtiği iki yol da onun “kötü” görünmesine sebep olur. Anne

⁴⁶ Luperini, Romano, *Federigo Tozzi Le immagini, le idee, le opere*, Editori Laterza, Bari, 1995, s. 9.

⁴⁷ A.g.e., s. 10.

figürü de bu felç edici çelişkide belirleyici bir rol oynamaktadır.⁴⁸ Örneğin *La Capanna* eserinde, babanın saldırılarına karşı çocuğun yanında olup, onu savunup, aralarına girmeyi dener. Çocuğa bir dayanışma ve birliktelik hissi verir fakat anne aynı zamanda “*neden bari sen iyi değilsin*”⁴⁹ gibi bir cümle sarf ederek onu suçlamaktan kaçınmaz. Burada çizilen anne figürü çocuğun içinde bulunduğu çıkmazdan habersizdir. Görünürde çocuğuna söylediği cümle çok ciddi bir zarara sebep olmuşa benzemese de, aslında, bencil bir şekilde, gerek fiziksel gerek psikolojik şiddet gösteren bir babanın kötülüğünü masum ve kafası karışık bir çocuğunki ile karşılaştırıp, çocuğun içindeki onu yıllar boyunca rahat bırakmayacak olan suçluluk duygusunu beslemektedir.

⁴⁸ A.g.e., s. 10.

⁴⁹ Tozzi, Federigo, *Giovani e altre novelle*, Biblioteca Universale Rizzoli, Milano, 1994, s. 112.

2.2. FEDERIGO TOZZI'DE KADIN FİGÜRÜ

2.2.1. Başarısız ve Mağdur Kahraman: Anne

Bir önceki kısımdan da anlaşılabilceği üzere, Tozzi'nin eserlerinde sadece eril figür sorunlu bir yapıda değildir, dişi olanının da benzer bir niteliği vardır⁵⁰: *Con gli occhi chiusi* adlı eserinde daha ilk sayfalarda Tozzi'nin gençlik aşkı Isola'nın romanda hayat bulmuş hali olan Ghisola karakteri, psikolojik olarak yazarın zihnindeki kadın ve annelik kavramları hakkında derin anlamlar taşıyan bir eylemde bulunur:

“[...] (Ghisola) kendi başına tırmandığı bir kavak ağacında, içinde beş serçe bulunan bir yuvayı alıp dizlerinin üstüne koydu ve açık ağızlarını kırıntılarla doldurmaya başladı. Büyümelerini istiyordu ama onun yerine dehşetten mütevellit bir heyecan ile doldu ve içinde bir öldürme isteği belirdi. Biri gözlerini kapadı, bir diğeri aniden kanatlarını kaldırdı ama yerine geri düştü, aşağıda biri cıvıldamaya devam ediyordu. Sonra parmaklarıyla hepsinin kafasını ezdi.”⁵¹

Besleme eylemi ile öldürme eylemi arasındaki salınım, oğulda hem hayat verme hem de hayatı geri alma gücüne sahip olan annesine karşı arkaik bir korku uyandırır.⁵² Benzer şekilde *Il ciuchino* (Sıpa) adlı öyküde bir anne eşek, yeni doğmuş yavrusunu avcılardan korumak için elinden geleni yapar fakat onu emzirmeyerek ölümüne sebep olur.

Adı geçen eserlerin, yazarın annesine karşı hissettiği duygulara bilinçli veya bilinçsiz olarak ayna tuttuğu düşünüldüğünde, Tozzi'nin annesinin kendisini koruma

⁵⁰ Luperini, Romano, *Federigo Tozzi Le immagini, le idee, le opere*, Editori Laterza, Bari, 1995, s. 11.

⁵¹ Tozzi, Federigo, *Con gli occhi chiusi*, Newton Compton Editori S.r.l., Roma, 1994, s. 8.

⁵² Luperini, Romano, *Federigo Tozzi Le immagini, le idee, le opere*, Editori Laterza, Bari, 1995, s. 12.

abalarını oldukça yetersiz bulduğu anlaşılmaktadır. Annesinin beklenmeyen bir şekilde ölmesini, denebilir ki kendisini yarı yolda bırakması olarak algılamıştır: ona psikolojik ve fiziksel açılardan ıstırap eden babası ile, onu savunacak bir anne olmadan yalnız kaldığı zamanlarda ihanete uğramış hissetmiştir. Söz konusu suçlama, kendi doğumundan bile öncesine dayanıyor olabilir: Ghigo gibi sıkıntılı bir bireyden ocuk yapıp sorumluluğunu istemeyerek de olsa stlenmeyişini (zamansız ölümü dolayısıyla) ve onu acı dolu bir hayata mahkm edişini kabullenemez. Bu açıdan bakıldığında gerçek ve kurgu arasında ilginç bir kesişme ortaya çıkar: eserlerindeki ihmal edilen, veya anne figürünün acımasızlığına maruz kalan muhtaç ocuk veya bebek figürünün kaderi olan ölüm, hayatındaki doğumunu, yani yaşamak zorunda olduğu ıstırap dolu hayatı simgeler: bir bakıma yaşamak zorunda olduğu hayatı ölüm ile özdeşleştirmiş olur.

Yazar, annesinin ölümünün doğal sebeplerden kaynaklandığını ve annesinin bu konuda herhangi bir suunun olmadığını bilir, ancak kaderini suçlamaktan sıkıldığı zamanlarda, annesinden başka suçlayacak birini bulamaz. Aynı zamanda gençliğinde ateist olan Tozzi⁵³, tanrıyı veya yazgıyı sulamaktansa somut bir varlığı suçlamayı daha kolay bulur. Küçük yaştayken annesinin babası ile evlenmesinin ardında yatan ekonomik ve toplumsal nedenleri ne anlar ne de göz önünde bulundurur. Büyüdüğünde ise durum değişmiş olsa da annesinin hatalı olduğu ve bencil davrandığı düşüncesinden vazgeçmez. Eserlerindeki kendinden küçük ve kendisine muhtaç varlığı öldüren dişi figür tam da bu nedenle karşımıza çıkmaktadır. Ölüm teması sınırlı olsa da yetersiz ve bencil dişi figür temaları başka eserlerde de görülür. Örneğin *La madre*'deki (Anne) ocuk karakteri hastalanır ve annesinin şefkatine duyduğu ihtiyaç her zamankinden fazla bir hal alır. Annesinden, kendisine olan sevgisini kanıtlamasını istercesine bazı isteklerde bulunur:

⁵³ Tozzi, Federico, *Novale*, Arnoldo Mondadori, Milano, 1925, 22.

istekler tamamen semboliktir ve çoğunlukla, anne karakterinin bencilliğini vurgulayacak bir şekilde sonuçsuz kalır.

2.2.1.1.Güvensiz Bir Annenin İzleri

Bu noktada, eserlerine ve Tozzi'nin hayatına dair bir parantez açmakta fayda vardır. Yazarın eserlerindeki anne figürünün özellikleri, eserlerinin son derece otobiyografik olduğu gerçeğini de göz önünde bulundurularak incelendiğinde, hayatının ileriki dönemlerinde yaşadığı sıkıntılar ile annesinin doğrudan bağlantılı olduğu ortaya çıkar. Engin Geçtan'ın *İnsan Olmak*⁵⁴ isimli kitabında bu bağlantıyı kurmaya yardımcı olacak birçok bilgi mevcuttur. Bebek ve anne ilişkisi hakkında şunlar söylenmiştir:

“Yeni doğmuş bebeğin tüm ilişkisi annesiyledir. [...] yaşamın birinci yılında insanın çevresine karşı geliştirdiği güven ya da güvensizlik duygularının temeli de atılır. Çevreye güven duyma ile kendine güven birbirinden farklı olgular değildir. İnsan kendisine güvenirse, diğer kişilerden de korkmaz; diğer insanlardan korkan biri ise çaresizlik duyguları yaşar. Bir insanın kendine güvenmesi çocukluk yıllarında çevresine duyduğu güvenle başlar. Bu duyguyu sonradan, kendinden elde edebilmesi oldukça güçtür.”⁵⁵

Biyografi kısmında da görüldüğünü üzere, babasının invazif, anne-çocuk ilişkisine karışan kişiliği, annenin erken ölümü, hastalığı, güçsüz düşmüş vücudu gibi faktörler yüzünden Tozzi'nin annesinden gördüğü sevgide aksamalar yaşanmıştır. Hatta bu durum, eserlerine yansıyan temalardan biri olmuştur: örneğin Pietro, *Con gli occhi*

⁵⁵ Geçtan, Engin, *İnsan Olmak*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1995. s. 29.

chiusi'de annesinin okşamalarını arzulamasına rağmen, olası bir “şantaj” dan korkar ve çekingen davranır.⁵⁶ Bu eylem ile başkarakterin annesine karşı duyduğu güvensizliğin ne kadar uç bir seviyede olduğu gözlemlenir. *La madre* öyküsündeki anne karakteri çocuğuna çelişkili sinyaller verir: çocuğunu sever fakat sevgisini göstermekte oldukça çekingen bir tavır takınır. Anne, (baba-efendi bölümünde incelendiği üzere) babanın diğer eril figürlere karşı saldırganlığının farkındadır, bundan dolayı onun öfkesini ve kıskançlığını tetiklememeye özen gösterir. Sevgisini baba ortalıkta değilken göstermeyi dener fakat hiçbir zaman o yaşta bir çocuğun duyduğu şefkat ihtiyacını karşılayamaz. Yine *Con gli occhi chiusi*'de baba figürü çocuğun anne kucağında uyumasından rahatsızdır ve bu yüzden anne, ona yaklaşmak isteyen çocuğuna yalan söyleyip kendisinden uzaklaştırmak zorunda kalır: “*Beni rahatsız ediyorsun, yanıma gelme*”⁵⁷.

Sebebi ne olursa olsun, çocuktaki temel güven duygusunun gelişimi için en önemli faktörlerden biri annenin gösterdiği ilgideki tutarlılığı olacaktır: “*Yaşamının ilk yıllarında bundan (Annenin tutarlılığından) yoksun kalan kişi, yetişkin döneminde belirsizliklere karşı aşırı duyarlıdır. Kolayca paniğe kapılabilir.*”⁵⁸ Bahsi geçen otobiyografik eserlerdeki örneklerle ve yazarın biyografisine bakıldığında, güvensiz ve bununla bağlantılı olarak uyumsuz bir birey oluşunda anne sevgisi konusunda deneyimlediği tutarsızlık büyük rol oynamıştır denebilir.

Bahsi geçen tutarsızlık gibi eksiklikler, bireyin üstünde ömür boyu taşıyacağı izler bırakabilir⁵⁹. Bağlantılı olarak Engin Geçtan, kitabında olgunlaşmamış ve travmalar yüzünden bebekliğinde/çocukluğunda bloke olmuş bireylerden bahsetmektedir:

“Bebeklikten yetişkinliğe giden yol, kişiliğin duygusal ve zihinsel yönlerinin sürekli gelişmesi ve olgunlaşmasıyla aşılr. Ancak,

⁵⁶ Luperini, Romano, *Federigo Tozzi Le immagini, le idee, le opere*, Editori Laterza, Bari, 1995, s. 21.

⁵⁷ Tozzi, Federigo, *Con gli occhi chiusi*, Newton Compton Editori S.r.l., Roma, 1994, s. 5.

⁵⁸ Geçtan, Engin, *İnsan Olmak*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1995. s. 30.

⁵⁹ A.g.e., s. 28.

insanda kişiliğin bazı yönleri belirli bir aşamada takılır ve gelişimini sürdüremez. [...] Orta yaş dönemine ulaştığı halde delikanlı davranışları gösteren, mesleğinde üstün başarı sağladığı halde kişisel ilişkilerinde ilkel tepkiler veren insanlara sıklıkla rastlarız. Bir diğer görüşe göre ise, aynı durum, belirli bir dönemde ihtiyaçların karşılanmaması ve doyum bulamama sonucu görülür. [...] (Bahsi geçen insanlar) Yetişkinliğe ulaştıklarında da çocukken doyurulmamış ihtiyaçlarını diğer insanlardan karşılayabilmek için umutsuzca çabalarlar.”⁶⁰

Bu kısım Tozzi’nin anaç sevgiye olan giderilmemiş açlığının yetişkin hali üzerindeki olası etkileri hakkında fikir verir. Emma ile ilişkisinin ödipal detayları akla gelir. Yazarın eksik ve de eksikliği yüzünden olgunlaşamamış halinin Emma’nın yardımı ile bir derece iyileştiği gözlemlenebilir: beraber yaşamaya başladıktan sonra içine kapanıklığını bir raddede yenmeyi başarmış, yazarlar ile iş birliği yapmaktan çekinmemiş, hatta evinde buluşmalar bile düzenlenmiştir⁶¹. Emma’nın anaç şefkati sayesinde uyumsuz ve asosyal durumunun iyileşmiş olması, asosyallığının anne sevgisine olan açlığından kaynaklandığına dair bir ipucu olur. Bu göz önünde bulundurulduğunda, son alıntıda geçen “[...] *yetişkinliğe ulaştıklarında da çocukken doyurulmamış ihtiyaçlarım diğer insanlardan karşılayabilmek için umutsuzca çabalarlar.*”⁶² cümlesi Tozzi bağlamında ilginç bir şekilde yanlış olur, çünkü bir nebze de olsa çocuksu ihtiyacını doyurabilmiştir. Bu da Tozzi’de görülen karşıtlıklardan biridir.

Çocuğun büyüdüğünde uyumlu veya uyumsuz olması, büyük oranda annenin başarısına bağlıdır.⁶³ Fakat yine de, Annunziata’nın Tozzi’yi büyütmedeki kısmi

⁶⁰ A.g.e., s. 32-33.

⁶¹ Reina, Luigi, *Invito alla Letteratura di Tozzi*, Ugo Mursia Editore, Milano, 1974, s. 27.

⁶² Geçtan, Engin, *İnsan Olmak*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1995. s. 32-33.

⁶³ A.g.e., s. 36.

başarısızlığında, sorumluluğun tamamen kendisinde olmadığını hatırlamakta yarar vardır, Annunziata, kaldırılabileceğinden çok daha büyük bir yük üstlenmiştir ve gerekli desteklerden mahrumdur: kadının annelik işlevini doğru bir şekilde yerine getirmesi için bazı gereksinimler mevcuttur:

“Yeni anne olan kadınlar ve de özellikle ilk çocuğunu dünyaya getirenler, kendilerine de annelik gösterilmesini isterler. Toplumumuzda bu beklenti büyükanneler tarafından karşılanır. Ancak bu durum, kendi çocukluğu mutsuz geçmiş bir kadında bastırılmış bazı anıları da canlandırabilir ve yeni annenin duygusal dünyası daha da karmaşıklaşabilir. Böyle bir zamanda babanın tutumu önem kazanır. Eşine yakınlık göstermeyen ya da çocuğun dünyaya gelişini isteksiz karşılayan bir erkeğin varlığı, annenin diğer sorunlarına eklendiğinde ciddi ruhsal bunalımlara neden olabilir. [...] Bir kadının anne olduğu zaman göstereceği davranışlar, yaşamının ilk yıllarında kendi annesiyle olan ilişkileri tarafından etkilenir.”⁶⁴

Tam bu noktada Tozzi’nin annesinin hastanede annesiz büyümüş olmasını hatırlamak yerinde olacaktır. Annunziata ne anne olduğunda ne de hayatının başka herhangi bir kısmında bir anneye sahip olmamıştır ve bu yüzden hayatında hiç tecrübe etmediği anne sevgisini çocuğuna gösterme kabiliyetinde değildir. Bahsedildiği gibi durum böyle iken babanın tutumunun önem kazanması, Ghigo’nun istismara yatkın ve sevgisiz kişiliği ile birleştğinde akıllarda iç açıcı bir aile portresi oluşmaz. Sonuç olarak annesi, yazarın sahip olduğu muhtemel psikolojik bozuklukların oluşumunda büyük rol oynamış olsa da, bu, kötü niyetinden değil, fiziksel ve mental yetersizliğinden dolayıdır.

⁶⁴ Geçtan, Engin, *İnsan Olmak*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1995. s. 36.

2.2.2. Kurtarıcı Melek: Emma

Can veren ve can alan dişi figür kavramlarına geri dönülecek olursa Tozzi'nin otobiyografik açıdan bir günlük kadar değer taşıyan, karısı Emma ile arasındaki mektuplaşmalardan oluşan *Novale* isimli eserine bakmakta yarar vardır. (Hatırlatmakta fayda vardır ki mektupların başlangıcı, evliliklerinden önceki bir tarihe, birbirlerini iyi tanımadıkları bir zamana dayanır. Bu yüzden mektupların bir kısmında iki taraf da kendilerini karşı tarafa tanıtmaya ihtiya ı hissetmiştir.) Annesinin iyi ve kötü diye tanımlayabileceğimiz iki yönü, ( ocuğuna hayat verip sevgi göstermeye çalışmış olması ile istemsiz olsa da çocuğunu ortada bırakıp yeterince sevgi g steremeyişi) aynı insandaki birbirinin tersi özellikler iken, Tozzi'nin hayatının bir döneminde bu özellikler iki farklı kadında hayat bulurlar: Emma (*Novale*'deki ismi ile Annalena) ve Isola (*Con gli occhi chiusi*'deki ismi ile Ghisola, *Novale*'deki ismi ile Mimi). Eserlerinde ise, bu karşıt kavramlar ya Emma ya da Isola ile özdeşleşen dişi karakterler olarak ortaya çıkacaklardır. Emma ile arasında yalnızca derinden simbiyotik⁶⁵ ve idealleştirilmiş bir ilişki mümkündür: entelektüel zekasını besleyip ruhsal yükselişini destekler⁶⁶: “Senden yarattığım ideale karşılık vermeni istiyorum. Bu, sevgim için şart.”⁶⁷. Ayrıca, “Sen benim ruhumsun”⁶⁸ gibi ifadelerin kullanımı ile Dante'nin *İlahi Komedya*'sındakine benzer bir din-kadın ilişkisi ortaya  ıkar⁶⁹. Lakin bu, akıllara gelmesi olası olan ortaçağ kökenli bir din anlayışı değildir.

Tozzi, bahsedildiği gibi, Emma'da edebi beceri ve entelektüellik de bulur. İlişkilerinde bu temalar dinin yanı sıra var olan temalar olmanın aksine, din ile paralel giden temalar olurlar: “Bana ilham vereceksin, aşkımız ve zek amız sayesinde mutlu

⁶⁵ Simbiyozda, ilişkiye katılan tüm tarafların fayda gördüğü bir ilişki türü söz konusudur.

⁶⁶ Luperini, Romano, *Federigo Tozzi Le immagini, le idee, le opere*, Editori Laterza, Bari, 1995, s. 13.

⁶⁷ Tozzi, Federigo, *Novale*, Arnoldo Mondadori, Milano, 1925, s. 85.

⁶⁸ A.g.e., s. 159.

⁶⁹ Bu konu yazarın hayatı bölümünde detaylıca açıklanmıştır.

olacağız... Seninleyken bir meleğin huzurundaymışım gibi hissediyorum.”⁷⁰ Entelektüel zekâ, edebi beceri, aşk, evlilik ve din temaları o zamanın kadın-erkek ilişkisi kültüründen farklı olarak iç içedirler. Problemlerinin kaynağı değişmemiştir, hala babasıdır fakat onu kurtarmasını istediği kişi çocukluğunda annesi iken artık Emma’dır. Pek çok yönden Emma’yı anne ile özdeşleştirir ve buna bağlı olarak kadındaki feminen özelliklerin yüceltilmesi oldukça geride kalır. Toplumsal aşk anlayışında yaygın olan yüzeysel değerler önemini yitirir. Bu değerlerin çok nadir olarak bahsedildiği yerlerde bile tek tema değildirler: güç, anaçlık, mukavemet gibi temaların gerisinde kalırlar: “*Seni bir güzellik kayası olarak görüyorum.*”⁷¹

Emma ile konuşmalarında cinsellik temasının öne çıkmaması, onu kendisini dizginleyecek, günahlarından arındıracak ve yüceltecek bir figür olarak görmesi, yazarın hayatının büyük çoğunluğunu annesiz geçirmesi ile bağlantılıdır. Diğer bir deyişle Tozzi, hayatı boyunca eksikliğini çok hissettiği ve hiçbir zaman yerini dolduramadığı anne sevgisini Emma’da aramış ve bulmuştur. Durum böyle olduğunda ilişkilerinde psikolojik değer taşıyan başka bir tema, “aşırı kıskançlık” teması olur. Annesinin erken ölümünün yarattığı travmadan doğan kaybetme korkusu ile Emma’nın anne ile özdeşleşip annesinin karşılaması gereken ihtiyaçları karşıladığı gerçeği birleştğinde ortaya Tozzi’den beklenmeyecek kadar şiddet dolu ve tehditkâr bir sahiplenme duygusu ortaya çıkar: “*Sende gözümün ucuyla bile olsa, ufacık bir leke bile görsem seni öldürürüm*”⁷². Emma’nın her türlü yokluğu ya da eksikliği ölümcül bir ihanet olarak hissedilir: hayat veren kadın, eserlerindeki kadın karakterlerinde de görüldüğü üzere, işlevini bir an olsun bile kesintiye uğratarak ya da başkalarına adayarak ölüme sebep olabilir.⁷³ Nitekim,

⁷⁰ Tozzi, Federico, *Novale*, Arnoldo Mondadori, Milano, 1925, s. 154.

⁷¹ A.g.e., s. 140.

⁷² A.g.e., s. 51.

⁷³ Luperini, Romano, *Federico Tozzi Le immagini, le idee, le opere*, Editori Laterza, Bari, 1995, s. 14

kıskançlığı bir bakıma babasına benzemesine yol açacak kadar güçlüdür. Nitekim fiziksel taciz ile dolu bir evde büyümüş ve babasının annesinin ona sevgi yeterince sevgi göstermesini engelleyen kıskançlığını kınayan Tozzi, ironik olarak konu Emma olduğunda, aynı babası gibi sevdiğini şiddet ile tehdit etmekten kendini alıkoymaz. Kıskançlığı, Emma'nın hemşirelik yaptığını öğrenmesi ile açığa çıkar: “Çok sayıda insanla uğraştığını ve hala onlarla ilgili bir hatıran olacağını düşünürsem... Seni ezmek için mermer gibi dimdik olurum.”⁷⁴[...] Bana böyle işkence etmen mümkün mü? [...] Bana hiç hemşire olmadığını, kendini hiç hemşire gibi hissetmediğini söyle.”⁷⁵

Un'amante'de (Bir sevgili) suçluluk duygusu, karısı tarafından affedilme arzusu ile aşırı ihmal edilen metresi tarafından affedilme arzusu arasında gidip gelir (metrese karşı alaycı bir şiddet vurgusu da eksik olmaz).⁷⁶ Bu son öyküdeki tema, Tozzi'nin hayatının bir döneminde içinde yaşadığı kararsızlığı çağırıştırır: evlendiği, bir melek ile kıyaslayacak kadar yücelttiği kadın Emma olsa da günah dolu, kuralsız ve dinsiz bir hayatı temsil eden karışık dişi figürün de onun için cezbedici bir yanı olmuştur. Aslında Tozzi, zihninde hangi figürün doğru seçim olduğunu düşündüğüne dair ipucu niteliğinde bir öykü yazmışırır: *L'ombra della giovinezza*'da (gençliğin gölgesi) başkarakter, ideal eş olarak çizilen, bir bakıma Emma ile özdeşleşen Marsilia ile evlenmediği için pişmanlık duyar. Marsilia, “kutsal bir aura ile ebeveynlik ve ev işlerini hassaslıkla yerine getirme yeteneğine sahip”⁷⁷ olarak tasvir edilir. Anaç ve ilahi özellikler ile betimlenen Marsilia karakteri ile evlenilmeyişin pişmanlık ile sonuçlanması, Tozzi'nin doğru seçimin bu özelliklere sahip olan kadın, yani Emma olduğunu düşündüğünü göstermektedir.

⁷⁴ Aktaran Luperini, a.g.e., s. 14.

⁷⁵ Tozzi, Federico, *Novale*, Arnoldo Mondadori, Milano, 1925, s. 81.

⁷⁶ Aktaran Luperini, Romano, *Federigo Tozzi Le immagini, le idee, le opere*, Editori Laterza, Bari, 1995, s. 14.

⁷⁷ A.g.e., s. 14.

Gerçek hayatta Emma ile evlenerek kendisine göre doğru seçimi yapmayı başarmıştır fakat evlilikleri Tozzi'nin sadakatsizliği yüzünden oldukça sallantılı olmuştur. Ki bu, oldukça ironiktir çünkü hayatının büyük kısmı boyunca, gerek doğrudan, gerekse dolaylı yollar ile (üzerinde bıraktığı travmalar aracılığıyla) ona ıstırap eden ve sıkıntılarının kaynağı olan kişi babasıdır ve babasının ölümü sonrası mutluluk ile arasında hiçbir engel yokken Emma'yı aynen babasının annesine yaptığı gibi aldatarak hayatlarında acıya yol açan kendisi olmuştur. Emma ile evliyken bazı “cinsel maceralar” yaşamış olmanın üstüne Tozzi, Siena’da daha önce tanımış olduğu bir kadına âşık olup⁷⁸ evliliğini alt üst eder. Karısına karşı çok güçlü bir suçluluk duygusu hisseder ve Emma ile arasındaki sıkıntılı durumu kaleme almaktan kaçınmaz:

“[...] *Marito e Moglie* (Karı koca) başarısız bir evliliğin otobiyografik hikayesidir. Karı ve koca arasında her şeyden önce kocasına artık güvenmeyen ve onunla yaşamasına rağmen kendisini asla ona teslim etmeyen kadının ruhunda, bir şeyler sonsuza dek kopmuştur: *ruhu gittikçe daha fazla kapanıyor; reddediyor; soğuk*. Ve çifti kınamak için emziren bir kadın imgesi kullanılır: *çocuğunu emziren bir kadın kapıdan dışarı bakar; sakın ve tatlı; ve çift kendi ilişkilerinin dehşetini hisseder*. ”⁷⁹

Tozzi ve Emma birlikte yaşamaya döndüklerinde aralarındaki ilişki, eserden de anlaşılacağı üzere daha önceki haline kıyasla oldukça farklı olur: Emma, Tozzi ile hiçbir cinsel bağının olmasını istemez ve onun için sadece ev işlerinde yardımcı olan bir eş ve çocuğunun annesi olmaya karar verir. İlginç olarak yaşadıkları tüm bu sıkıntılara rağmen

⁷⁸ Luperini, Romano, *Federigo Tozzi Le immagini, le idee, le opere*, Editori Laterza, Bari, 1995, s. 6.

⁷⁹ A.g.e., s. 15.

Tozzi, bir bakıma doğru seçimi yaptığını kendisine kanıtlamış olur: Emma'nın anaç kişiliği ve dini değerleri sadece oğullarını değil, kocasını da yarı yolda bırakmasına izin vermez. Aralarındaki bağ bir daha tamir edilemeyecek bir şekilde bozulmuş olsa bile, Tozzi'nin yazdığı şeyleri ilk olarak kontrol eden, daktilo ile kâğıda geçiren, edebi projelerini dinleyip yararlı tavsiyeler veren Emma olacaktır.⁸⁰

2.2.2.1.Oedipus Kompleksi

Bu noktada, bir önceki bölüm ile bağlantılı psikanalitik bir parantez açılabilir. Erkekte görülen Oedipus kompleksinde, çocuktaki anneye yönelik sevgi ile babaya yönelik sevgi ve nefreti çatışır.⁸¹ Söz konusu durum, çocuğun çok sevdiği dişi figüre sahip çıkabilmek için, babası gibi büyük ve becerikli olması, onunla özdeşleşmesi gerektiği anlamına gelir. Erkek çocuğu, annesine ya da annesi gibi kadınlara sahip olmak amacıyla, içgüdüsel bir şekilde, babasının üstbenliğini içselleştirir. Babası gibi olmak isteği benliğinin amacı olur.⁸²Böylece, işi figür ile de anne figürü özdeşleştirilir.

Tozzi'nin karşı cins ile ilişkisindeki ödipal temalar birçok eserine yansır: *Novelle*'de her eş teması geçtiğinde, dişi figür anaç ve kuralcı bir ev kadını görünümüne bürünür.⁸³*In campagna* adlı hikâyede kadın figürü çalışma ve okumanın yüceltilmesiyle ilişkilendirilir (İlk kısımda bahsedildiği gibi yazarın annesi, babasının isteklerinin aksine Tozzi'nin okuması konusunda çok çabalamıştır).⁸⁴ Fakat bunlardan da öte, kadının anne ile özdeşleştirilme teması hem daha belirgin, hem de gelecekteki karısına yazdığı mektuplardan oluştuğu için doğal olarak daha otobiyografik olarak *Novale*'de öne çıkar:

⁸⁰ Luperini, Romano, *Federigo Tozzi Le immagini, le idee, le opere*, Editori Laterza, Bari, 1995, s. 7.

⁸¹ Bakırcıoğlu, Rasim, *Anksiklopedik Eğitim ve Psikoloji Sözlüğü*, Anı Yayıncılık, Ankara, 2012, s. 1051.

⁸² A.g.e., s. 1051-1052.

⁸³ Luperini, Romano, *Federigo Tozzi Le immagini, le idee, le opere*, Editori Laterza, Bari, 1995, s. 14.

⁸⁴ A.g.e., s. 14.

“Benden iki yaş büyük olmanız size bana iyi bir anne⁸⁵ gibi tavsiyede bulunma hakkını mı veriyor? Yaşınızın büyüklüğündense, sahip olduğunuzu gösterdiğiniz geniş bilgelik anlayışınız... Beni iyileştirecek kadar etkileyebilecek misiniz? Karakterimin zavallı doğasını çok iyi bildiğim için öyle olmasını arzuluyorum [...]”⁸⁶

Emma’ya yüklenen anaç özelliklerin yanında yazar, kendisini de çocuklaştırır: “Dürtülerim çocukların öfke nöbetleri gibidir: Eğer buna inanmasaydın, ruhumdaki çocuğu görmezdin.”⁸⁷ Bunu yanı sıra, “Beni iyileştirecek kadar etkileyebilecek misiniz?”⁸⁸ derken ve ruhumdaki çocuğun varlığından bahsederken, annesi ile özdeşleştirdiği Emma’ya muhtaç bir çocuk kılığına girer. Bu durum, Oedipus kompleksinin genel tanımında görülen baba ile özdeşleşme kavramına ters düşüyor gibi görülse de bu kavramlar birbirlerini dışlamazlar. Tozzi, gerek eserlerinde (Tıpkı “Zulmeden ile özdeşleşme” bölümünde de görüleceği üzere. Burada hatırlatmakta fayda vardır ki Tozzi’nin hayatının baş zulmedeni babası olduğu için zulmeden ile baba mecburen özdeş kavramlardır.) gerek karısının cinsel olmayan bir bağlamda başka eril figürler ile ilgilenmesi düşüncesiyle savurduğu tehditlerinde, gerek Isola’ya karşı şiddet dolu içgüdülerinde⁸⁹ gerekse Emma’yı babasının annesini aldattığı gibi aldatışında görüldüğü gibi, birçok kez babası ile özdeşleşir. Tozzi’nin babasının zıttı diye tanımlanabilecek karakteri göz önünde bulundurulduğunda bu davranışları, babasının

⁸⁵ Yazarın burada anne yerine kullandığı “mammina” kelimesi Türkçe’deki “annecik” kelimesini çağırıştırır, anne kelimesine kıyasla çocuksuluğu daha ağır basmaktadır.

⁸⁶ Tozzi, Federico, *Novale*, Arnoldo Mondadori, Milano, 1925, s. 26.

⁸⁷ A.g.e., s. 33.

⁸⁸ A.g.e., s. 26.

⁸⁹ A.g.e., s. 39.

durumunun aksine, kendi kişiliği ile tutarsız davranışlardır denebilir. Bir başka deyişle, aslında kişiliğinde olmayan fakat bir baba ile özdeşleşme çabasında yapılan davranışlardan ibaretlerdir.

2.2.3. Cezbedici Bir Kötülük: Isola

Bir önceki bölümde de bahsedildiği üzere Tozzi'nin eserlerindeki dişi figürler tematik olarak ikiye ayrılabilir: can veren ve yüceltenler (Emma ile özdeşleşenler) ve yıkıcı ve zararlı olanlar (Isola ile özdeşleşenler). Zaten kişilik olarak birbirlerinden oldukça farklı olan bu kadınlar, karakterleri edebi boyuta taşındığında adeta birbirlerinin zıttı bir hal alırlar. Emma'da cinsellik teması ortada yok iken Isola çekiciliği ile öne çıkar. Baştan çıkarma, ayartma ve aldatmayı temsil ettiği, benliğin yücelmesine ve entelektüel yükseliş olasılığına karşı çıktığı için tehditkâr ve yıkıcı bir işlevi vardır. Dinin ve doğru yolun aksine günah ve zina dolu bir hayatı simgeler. Emma, ev kuran ve doğurganlığıyla kocasına bir aile veren kadın ise Isola erkeği baştan çıkarmak için var olan, birlikteliğini bozup ailesini yıkan kadın olur. Doğurganlığında, Emma'nınkinin aksine günah dolu bir gebeliğin gayrimeşru çocuğu söz konusudur.⁹⁰ Bağlantılı olarak Tozzi, *Novale*'de Isola tarafından aldatıldığından bahsetmiştir.⁹¹ Isola ile özdeşleşen karakterler tüm bu negatif özelliklerin yüklenmesi, yazarın Isola'ya karşı onu aldatmış olmasından dolayı, yıllar sonra bile güçlü bir nefret duyduğuna dair bir ipucu niteliğindedir.

Eserlerde hayat amacı baştan çıkarmaktan başka bir şey olmayan bir figür olarak da görülebilir: *Un'allucinazione*'de (Sanrı) sadece bir halüsinasyon olarak ortaya

⁹⁰ Tozzi, Federigo, *Novale*, Arnoldo Mondadori, Milano, 1925, s. 39.

⁹¹ A.g.e., s. 39.

ıkacaktır. Paranormal düzleme geçiş yapması ile doğaüstü bir varlık olan, rüyalarda ortaya çıkması ve erkekleri cinsel yollarla baştan çıkarması ile bilinen “Sukkubus” isimli folklorik cini çağrıştırır. Figürün şeytani özelliklerinin sebebi, hayatının sonlarında bulunduğu din sevgisinin yanı sıra, Tozzi’nin irticalen Emma’yı aldatışından doğan suç duygusunu hafifletme isteği de olabilir: suçu kısmen olsa da kendisinde değil, onu baştan çıkaran kadında bulmayı tercih eder, bunu yaparken de kadını hem soyutlaştırır hem de şeytanlaştırır.

2.3. FEDERIGO TOZZI'NİN TAKINTILARI

Tozzi'nin eserlerinde yineleyen ve yüzeyde görünenden fazla değer taşıyan bir tema el temasıdır. Kamçının aksine hem negatif hem de pozitif alt anlamlar barındırabilir: *Novale* eserindeki bir mektupta negatif bir imge olarak beliren el temasına aynı mektupta yine el teması yatıştırıcı bir imge olarak karşı çıkar: “*Emma'nın ona dokunarak içsel kaosuna son verebilen elleri.*”⁹² *Con gli occhi chiusi*'de ise Pietro'nun gördüğü bir halüsinasyon sırasında yatıştırıcı el ve anne temaları birleşir: “[...]Sonra ellerini yüzünde büyük bir öpücük gibi hissettiğini düşündü, sanki eller onu öpüyormuş gibi”⁹³. Benzer olarak *La Madre*'de çocuğun sayıklamalarına ve kabuslarına tek çare, annesinin ellerini gözlerinin ve alnının üzerine koyma hareketi olur. Emma'nın ellerinin annesinin elleri gibi yatıştırıcı bir etkiye sahip olması ödipal temayı destekler. Dişi figürün ellerine verdiği değer normalin üstünde olduğu dikkate alındığında Emma'nın hemşirelik yapmış olduğunu öğrendiğinde geçirdiği saldırgan kıskançlık krizleri bir nebze de olsa mantık kazanır. Eller, anne ve babanın kişilikleri arasındaki kontrastı güçlendirmede de büyük rol oynar: annenin yatıştırıcı, kabuslardan kurtaran ve iyileştiren elleri varsa, babanın da *kocaman yumrukları*⁹⁴ vardır. Biri kabalığı ve şiddeti, diğeri sevgiyi ve sükuneti simgeler, karakterleri gibi elleri de birbirlerine zıt özellikler taşır.

Babaya karşı duyulan korkuyu, çocuğun çektiği özgüvensizliği ve uyumsuzluğu anlatmada el temasının üstüne bakış ve göz temaları eklenir: “*Babasının gözlerinde alaycı bir düşmanlık gördüğünden dolayı ondan azıcık bile şefkat istemeye kalkışmıyordu. Ama ondan nasıl kaçabilirdi?*”⁹⁵ Alıntının yapıldığı eser olan *Con gli occhi chiusi*'de başka

⁹² Luperini, Romano, *Federigo Tozzi Le immagini, le idee, le opere*, Editori Laterza, Bari, 1995, s. 16.

⁹³ Tozzi, Federigo, *Con gli occhi chiusi*, Newton Compton Editori S.r.l., Roma, 1994, s. 14.

⁹⁴ Tozzi, Federigo, *Giovani e altre novelle*, Biblioteca Universale Rizzoli, Milano, 1994, s. 93.

⁹⁵ Tozzi, Federigo, *Con gli occhi chiusi*, Newton Compton Editori S.r.l., Roma, 1994, s. 38.

bir sahnede baba, korku, istismar ve bakış temaları arasındaki ilişki netleşir ve yazarın bakış konusundaki hassaslığının kaynağı hakkında bir ipucu niteliği taşır:

“Yüzüne yumruk atması için korkak bir bakış yeterliydi, bir varili devirebilecek güçte bir yumruk. Ve bazen Pietro titreyerek gülümseyip ona şöyle derdi: ‘Ama ben senin kadar güçlü olacağım!’ Domenico ona başka kimsede olmayan bir sesle bağıırırdı: ‘Sen mi?’ Pietro, başını eğerek, tiksinti ve hayranlıkla yumruğunu yavaşça düşürürdü.”⁹⁶

Tozzi, baba karakterini tasvir ederken, saldırganlığını vurgulamadığı bir boyut bırakmamıştır. Sesi, cüssesi ve bakışları ile her yönüyle çocuğu dehşete düşüren “canavar” misali bir figür çizilir. Çocuk ile arasında geçen, ve bir “eril üstünlük testi” niteliğinde olan “bakışların meydan okuması” her zaman babanın zaferi ile sonuçlanır. Delici ve yargılayıcı gözleri çocuk için sadist-fallik bir gerilimi simgeler: kırbaçla aynı işleve sahiplerdir.⁹⁷ Babası ve bakışlarının bu etkisi çoğu konuda olduğu gibi Tozzi’yi hayatının başka yerlerinde de takip edecektir. Eserlerindeki sıklığı ve altındaki anlam göz önünde bulundurulduğunda, bu kavramın yazarda travma kaynaklı bir yaraya dönüşmüş olduğu varsayılabilir. Uyumsuzluğu ve özgüvensizliği de doğal olarak bakış konusundaki hassaslığını arttırır. Karakterleri arasında, bu konudaki aşırı duyarlılık, en iyi şekilde *Con gli occhi chiusi*’de anlatılır. Babası Pietro’yu atı dizginleme sınavına tabi tuttuğu sırada, Pietro, köpekleri Toppa’nın bakışları tarafından yargılandığını hisseder. Rahatsızlığını tetiklemek için bir köpeğin, yani karakteri yargılama ihtimali olmayan bir varlığın bakışlarının kullanılması, paranoyak denebilecek seviyede bir hassaslığın varlığının göstergesi olmaktadır.

⁹⁶ A.g.e., s. 38.

⁹⁷ Luperini, Romano, *Federigo Tozzi Le immagini, le idee, le opere*, Editori Laterza, Bari, 1995, s. 16.

Federigo, *Novale*'nin ilk sayfalarındaki Isola'yı anlatırken gözlerinden şu cümlelerle bahseder: “*Kadınımın siyah gözleri var; ama onları hiçbir zaman inceleyemedim çünkü gözlerimi kamaştırırlar ve içimi titretirler*”⁹⁸. Gözler ve bakışlar konusundaki hassasiyeti, konu babası değil de dişi bir figür olduğunda da varlığını gösterir. Hassasiyetinin “kadınım” diye tanımlayabildiği biri için bile geçerli oluşu önemli bir detaydır ve patolojik denebilecek bir davranıştır. Karşı cins ile iletişim konusunda ne kadar eksik olduğuna dair bir gönderme niteliğindedir: çocukluk halinin çekingenliğini yenememiş, hala üstünde taşıyordur. Isola, Emma’nın aksine ona bu travmalarını aşması konusunda yardımcı olmaz ve yazar, onunla olan birlikteliği boyunca bu acizliği ile yüzleşmekten kaçınarak travmalarını sadece daha derine atar. Dişi figürün bakışları karşısındaki çekingenlik konusu eserlerine açık bir şekilde yansır: *I ricordi di un impiegato*’da Leopoldo hiçbir kadının yüzüne veya gözlerine bakamamakla kalmaz, insanlar yaklaşmakta olan evliliğini ima ettiğinde veya ona neden evlenmek istediğini sorduğunda bakışlarını yere indirir veya başını başka yöne çevirir.⁹⁹ *Il podere*’de ise güvensizlik ve kadının gözlerine bakamama, bakışları ellere çevirme eğilimiyle birleşir: “Üzgündü [...] başkalarının ortasında kendini güvende hissetmediği için; ve bunları düşünerek üvey annesinin ellerine baktı; gözlerini yüzüne kaldırmadan ve daha fazla konuşmadan oradan ayrıldı.”¹⁰⁰ Bakışlar ile bağlantılı gelişen paranoyaklık, konu dişi figür olduğunda paranormal boyutlara dahi ulaşabilir: *Gli egoisti*’nin (Benciller) başkahramanı Dario, teyzesinin gözlerini “*sanki onu her an izleyebiliyorlarmış*” ve “*kapalıyken görebiliyorlarmış*” gibi hayal eder. Bu örneklerde dikkat çeken başka bir detay, dişi figürün bakışlarının, romantik bir bağlam olmaksızın da tehditkâr ve utanç verici niteliklerini koruyabilmeleridir: bir teyzenin veya pansiyon ev sahibesinin bakışları bile korku uyandırmaya yeter.

⁹⁸ Tozzi, Federigo, *Novale*, Arnoldo Mondadori, Milano, 1925, s. 16.

⁹⁹ Luperini, Romano, *Federigo Tozzi Le immagini, le idee, le opere*, Editori Laterza, Bari, 1995, s. 16.

¹⁰⁰ Tozzi, Federigo, *Il Podere*, Biblioteca Universale Rizzoli, Milano, 1983, s. 8.

Kadında gözler ve eller zıttır: gözlerin uyandırdıkları korkuyu eller telafi edebilir.¹⁰¹ Bu zıtlık en bariz olarak yine *Gli Egoisti*'de görülür:

“Albertina'nın biraz kemikli ve solgun olan elleri bile, neredeyse dokunulabilir bir netlik kazanan hayali gerçekliğin bir parçası haline geldi. O ellerin her hareketinin kendisiyle ve zihinsel esenlikle kusursuz bir uyum içinde olduğunu düşündü. O eller, ölse bile geride kalacak olan hayatın izleriydi. Ama onunla bakışmaktan kaçınıyordu ... çünkü Albertina'nın gözleri onun her türlü düşüncesini görebiliyordu.”¹⁰²

Tozzi için, sahibi baba figürü olduğunda bir eril meydan okumanın sembolü olan bakışlar, bir kadına ait olduklarında erotizmin ve cinsel beklentinin sembolü olurlar. Eserlerinde erkek figürü, gözlerini bir kadının bakışlarından kaçırıp ellerine çevirerek, küçüklüğünde babası yüzünden cinsel kavramlarla hazırlıksız ve isteksiz bir şekilde tanışmak zorunda kalan bir çocuk figürü gibi, (“*Pietro, gözleri yarı kapalı, utançtan kızarak arkasını döndü; sonra atın bacaklarına bakarak dikkatini dağıtmayı denedi; [...]*”¹⁰³) bir kaçış çabasında bulunur ve gözlerinin kaçtığı yer anne sevgisinin getirdiği huzur ile bağlantılı olan dişi figürün elleri olur. Bu da erkek figürünün karşı cinsten aradığı unsurun erotizm değil, şefkat ve anaç sevgi olduğunun ipucudur. Ödipal tema bir kez daha desteklenir.

Şu ana kadarki örneklerde görülen başka bir detay ise eller ile güzellik temasının keşişmeyişidir. Emma ile ilişkisinde görülen güzellik kavramının eksikliği burada da görünür: *kemikli ve solgun* olarak betimlenen eller bile iyileştirici etkiye sahip olabilirler.

¹⁰¹ Luperini, Romano, *Federigo Tozzi Le immagini, le idee, le opere*, Editori Laterza, Bari, 1995, s. 18.

¹⁰² Tozzi, Federigo, *Gli egoisti*, A. Mondadori, Roma, 1923, s. 9.

¹⁰³ Tozzi, Federigo, *Con gli occhi chiusi*, Newton Compton Editori S.r.l., Roma, 1994, s. 17.

“İyi/meleksi kadın” figürünün özelliklerinden biri olan doğurganlık bile ellerde gözlemlenebilir: “*O eller, ölse bile gerisinde kalacak olan hayatın izleriydi.*”¹⁰⁴ Güzellik kavramının eksikliğinden öte, kadın figürünün elleri fiziksel olarak negatif özelliklere sahip olduklarında bile sakinleştirici özellikte olabilirler: *Gli Egoisti*’de dişi figürün elleri *çirkin oldukları için güzel* olarak tanımlanır. Tüm bu detaylar bir önceki paragrafta geçen teoriyi desteklemektedir.

¹⁰⁴ Tozzi, Federigo, *Gli egoisti*, Arnoldo Mondadori, Roma, 1923, s. 9.

2.4. TRAVMANIN İYİLEŞMESİ

Bir önceki bölümde bahsedilen *Gli egoisti* öyküsündeki başkahraman Dario, bir çeşit nevrasteni dönemi geçirir. Öykünün sonunda ise Dario, geçirdiği nevrasteni dönemi sonlandığında, yine bir önceki bölümde verilen örneklerin aksine, kendisini Albertina'nın gözlerine bakabilir bir durumda bulur. Bu olgu ile yazarın kendisinin psikolojik iyileşmesi hakkında teorik bir bağ kurulabilir. Buna, Tozzi'nin annesi ile alakalı olan çocukluk travması, Emma'nın şefkati sayesinde iyileştiğinde kadınlarla ilişkisinin normalleşmesine, bir başka ifadeyle eksikliğini hissettiği şeyi bulduğunda travma kaynaklı sorununun ortadan kalktığına dair bir ipucu olarak bakılabilir. Bu bağlamda nevrasteni dönemi özgüvensizlik halini, Albertina'nın gözlerine bakabilme başarısı ise bu halden çıkışı, hastalıklı davranışın ortadan kalkışını ve normale dönüşü simgeler. Yazar, kendi hayatına bakılırsa, küçüklüğünde ihtiyacı olanı bulamayıp, bir travma tepkisi olarak “o halinde kalmış” (Tıpkı Geçtan'dan yapılan alıntılarda görüldüğü üzere.) ve sonrasında, çocukluk ihtiyacı karşılandığında o halinden (kadınlar ile bir ilişki yaşamaya hazır olmayan, korkak, çekingen ve çocuksu halinden) çıkmayı başarmış olabilir. Buna dair en güçlü ipucu, Tozzi'nin sonraki mektuplarında Emma'nın gözlerinden çekinmeyen, hatta bakışlarını arzulayan cümleler sarf etmiş olmasıdır: “*Ve sevgimi gözlerimde okumalısın. Sen benimsin.*”¹⁰⁵ ve “*Bana ellerini ver; bana o zaman baktığın gibi bak. Gözlerimde ruhumun tüm neşeli sözlerini okumalısın. Onlar senin: yalnızca senin için bir kitap.*”¹⁰⁶ Aynı eserinde de olduğu gibi yazarın kendi hayatında da, derine atılan sorun ile yüzleşip, patolojik davranıştan kurtulma ve normale dönme gözlemlenir.

Belirtmek gerekir ki Tozzi'de tehditkâr olan faktör bir bakıma, kadının bakışlarının kendisi değil, o bakışların yazarınkiler ile birleştiğinde “ruhunun ve düşüncelerinin okunma” korkusudur: “*Ama onunla bakışmaktan kaçınıyordu [...] çünkü*

¹⁰⁵ Tozzi, Federico, *Novale*, Arnoldo Mondadori, Milano, 1925, s. 128.

¹⁰⁶ A.g.e., s. 160.

Albertina'nın gözleri onun her türlü düşüncesini görebiliyordu."¹⁰⁷ Denebilir ki, Emma'ya karşı bu korkunun hissedilmemesinin sebebi, ona zaten ruhunu açabilmiş olması ve ondan saklayacak bir şeyinin olmamasıdır.

Romano Luperini ise, farklı olarak, Tozzi'deki bahsi geçen bakışlar konusundaki tavrını değiştirme fenomenini şu şekilde açıklar:

"Kadın figürü, öznenin idealize edilmiş bir imajına dönüştüğü radikal dönüşümü kabul ederse, el ve göz kavramları uzlaşabilir. O zaman kadın figürünün estetik yüceltilmesi ve başkalaşımı birbiriyle kesişebilir. Yüzü "(Tozzi'nin) *ruhu tarafından şekil değiştiren, ruhu tarafından görülen ideal bir yüz*" haline geldiğinde, dişi ötekilik defedildiğinde, gözlerine bakabilmek ve aynı zamanda simbiyotik özdeşleşme hayalini gerçekleştirmek mümkündür: "*Gözlerine bakarak hayalimi gerçekleştirdiğimi hissediyorum*"¹⁰⁸

Bahsi geçen teorilere bir antitez olmaksızın başka bir teori daha incelenebilir:

"[...] (*Ricordi di un impiegato* 'da) yazar, belleğini ve anılarını kullanarak, yeni bir bilinç akışı oluşturur gibidir. Tozzi'nin edebiyat anlayışının temeli bu bilinç akışında yatmaktadır. Bilinç akışını oluştururken sadece düşünceleri değil, duyguları da ön plana koyar [...] Tozzi, var olan bellek ve hatıralardan yeni bir bütün oluşturur, onları yeniden yaşamaz, sadece hatırlar. Ayrıca, hatırlama yoluyla anıları yorumlayarak, bir nevi gerçeği kurgular ve bellek-anıgerçek üçgeninde bireyin yaşadığı krizleri anlatır.

¹⁰⁷ Tozzi, Federico, *Gli egoisti*, Arnoldo Mondadori, Roma, 1923, s. 9.

¹⁰⁸ Luperini, Romano, *Federico Tozzi Le immagini, le idee, le opere*, Editori Laterza, Bari, 1995, s. 19.

Bir yönüyle insanın psikolojisini anılar yoluyla incelerken, diğer yönüyle belleği bir arınma aracı olarak kullanır. Tüm anılar ve bir diğerini çağrıştıran bellek yansımaları, aslında bir çeşit yorumlama, bir deşifre olarak tanımlanabilir [...] (Tozzi’de) belleğin çalışmasının kökeninde yeniden ele alma, yeniden okuma ve yeniden değerlendirme söz konusudur.”¹⁰⁹

Sonrasında Bülent Ayyıldız, Tozzi ile de bağlantılı olarak “katharsis” kavramını açıklar:

“Aristoteles *Poetika* adlı eserinde “katharsis” sözcüğüne şu cümlede yer verir: “Tragedyanın ödevi, uyandırdığı acıma ve korku duygularıyla ruhu tutkulardan temizlemektir.”(Aristoteles, 1987, 6. Bölüm) Nitekim tragedya eylemin taklididir. Eylemi taklit etme yoluyla seyirciyi -Tozzi için okuyucuyu- arındırma amacını taşır. Tragedyadaki bu arınmanın amacı, bir yandan da sanatsal yaratıcılığın, Eski Yunanca ifadesi ile “poesis”, yansımasıdır. Temel hatlarıyla verilen bu katharsis düşüncesi Tozzi’nin anlatım tarzını özetler niteliktedir. Zira taklit etme yoluyla seyirciyi arındırma işlevini Tozzi, bellekten yola çıkarak, anıların benzerlerini üreterek sunar ve edebi yaratıcılığın temelinde, bu belleği yorumlama ve benzetme süreci mevcuttur.”¹¹⁰

Tüm bunlara ek olarak, Tozzi’nin eserlerindeki bellek ve geçmişî hatırlama kavramının arındırıcı etkisi sadece okuyucu için değil, Tozzi’nin kendisi için de geçerli olabilir. “Katarsis terapisi”, Freud psikanalizine göre, hastalıklı ve bastırılmış duyguların,

¹⁰⁹ Aktaran Ayyıldız, Bülent, Federigo Tozzi: Bellek, Edebiyat ve Katharsis, *Batı Edebiyatında Bellek*, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, Sivas, 2018, C: 3, s. 128.

¹¹⁰ A.g.m., s. 128.

uygun bir biçimde dışarı vurulmasını sağlayan; olayları su yüzüne çıkararak bunlara bağlı belirtilerin ortadan kaldırılmasını öngören tedavi yöntemidir.¹¹¹ Yazarın hastalıklı ve bastırılmış duyguları ailesi ile olan sıkıntılı ilişkisinden ve çocukluğundan kaynaklanır. “Olayları su yüzüne çıkarma” olgusu ise anılarını kaleme alma eylemi ile gerçekleşir. Ortadan kaldırılması amaçlanan belirtisi ise uyumsuzluğu ve sahip olduğunu varsayabileceğimiz çeşitli psikolojik rahatsızlıklarıdır. Adı geçen terapi ile paralel bir teoriden Ghelli bahsetmiştir:

“Tozzi’nin ruhu için ilaç, klinik tedavi gibi bir tedavi mümkün değildir, ancak bir huzur bulma söz konusu olabilir. Tozzi, anlatarak bir anı, bir hatırlama oluşturur. Nihayetinde Tozzi, ruhunu bağırarak açığa vurmaz; bilakis onu tanımayı öğrenir, onu yorumlamaya ve gençlik/yetişkinlik arasında bir çıkar yol sunmaya çalışır.”¹¹²

Sonuç olarak yazarın travmalarını iyileştirmesinde, eserlerini yazarken anıları ile kurduğu ilişkinin rolü büyüktür denebilir. Anılarını tanıyıp huzur bulma olgusu, Siena ile arasındaki ilişki incelendiğinde de ortaya çıkar: yazarın memleketi hakkındaki duyguları, yazdıklarına bakıldığında oldukça çelişkilidir.¹¹³ Psikolojik iyileşme ve terapi kavramı ile bağlantılı olarak, yazarın doğduğu ve hayatının çoğunu geçirdiği şehir olan Siena ile arasındaki ilişkisi başlarda, orada yaşadığı travmatik deneyimlerden kaynaklı bir nefret ilişkisi iken, hayatının ileriki yıllarında üzerinde arındırıcı etkisi olduğunu varsayabileceğimiz bazı faktörlerden dolayı pozitif bir hal almıştır. Şehir hakkında; “*Ne de olsa Siena'da pek bir güzellik yok, ya da varsa da bir elin parmaklarıyla sayılabilecek*

¹¹¹ Bakırcıoğlu, Rasim, *Ansiklopedik Eğitim ve Psikoloji Sözlüğü*, Anı Yayıncılık, Ankara, 2012, s. 107.

¹¹² Aktaran Ayyıldız, Bülent, Federigo Tozzi: Bellek, Edebiyat ve Katharsis, *Batı Edebiyatında Bellek*, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, Sivas, 2018, C: 3, s. 125.

¹¹³ <https://diacritica.it/letture-critiche/la-lingua-edipica-di-federigo-tozzi-il-senese-fra-appartenenza-identita-e-incomunicabilita.html#post-5569-footnote-7> (Erişim Tarihi: 10.12.202)

kadar az.”¹¹⁴ , “Siena’da bir tane dahi arkadaşım yok ve bunun bu şekilde kalmasını sağlayacağım.”¹¹⁵ , “Serserilerin ve pek düzgün olmayan insanların tipik yüzlerini gördüm. Bence benim (ve senin) sağlığın için buradan sonsuza kadar kurtulmaya çalışmalıyız.”¹¹⁶ ve “Ruhum, Siena’da yaşamak zorunda kaldığı için sonsuza dek mutsuz olacak [...]”¹¹⁷ tarzı oldukça depresif cümleler kurup şehri mutsuzluğunun sebeplerinden biri olarak tasvir etmesinin yanı sıra, zaman zaman onu övmekten de geri kalmamıştır: “Siena gerçekten çok güzel”¹¹⁸ , “Bazen bir meydanın ya da sokağın ortasında, Siena’nın nefesi kesen, yüreği patlatan uzun sessizlikleri olur. Ama... onu (Siena’yı) bir aşık gibi seviyordu. Onun için başka şehirler ve başka insanlar yoktu.” Şehre karşı övgüleri ve hayatının sonlarına doğru Emma ile Siena’ya taşınıp orada göreceli mutlu bir hayat geçirdiği¹¹⁹ göz önünde bulundurulduğunda, ona en başta acılarını hatırlatan ve sadece kötü yönlerini gördüğü bu şehir ile bir şekilde barışmayı başardığı kanısına varılabilir.

¹¹⁴ Tozzi, Federigo, *Novale*, Arnoldo Mondadori, Milano, 1925, s. 34.

¹¹⁵ A.g.e., s. 68.

¹¹⁶ A.g.e., s. 71.

¹¹⁷ Tozzi, Federigo, *Bestie*, Carlo Mancosu Editore, Roma, 1993, s. 15.

¹¹⁸ Tozzi, Federigo, *Novale*, Arnoldo Mondadori, Milano, 1925, s. 72.

¹¹⁹ Reina, Luigi, *Invito alla Letteratura di Tozzi*, Ugo Mursia Editore, Milano, 1974, s. 27.

2.5. FEDERIGO TOZZI'NİN ISTIRAP DOLU DÜNYASI

Tozzi'nin imge dünyası “kurbanlar ve zulmedenler” ile doludur: eserlerinde çizdiği portre yer yer o kadar sadisttir ki, ünlü eleştirmen Luperini karakterlerini bir “canavar galerisi” olarak tanımlar.¹²⁰ Eserlerindeki “kötü adam” karakterlerinin yaratılışı Tozzi'nin babasının kötülüklerine maruz kalan çocuk halinin saflığından bir iz taşır: kötülüklerinde pür ve sebepsizlerdir. Bu durum, daha önce de bahsedilen “mantıksız ve rastgele kötülük” kavramı ile bağlantılıdır. Acılarının en büyük kaynağı olan babasının bencil ve zorba karakterini gözlemleyip zihninde “mutlak kötülüğün” simgesi olan bir baba figürü oluşturur. Bununla bağlantılı olarak, otobiyografik eserlerindeki “kötü adam” karakterlerinde “özden gelen”, ve iyileşme ihtimali olmayan saf bir kötülük gözlemlenir. Kötü olan kötü kalır ve yaptığı kötülüklerin amacı ve sebebi çoğu zaman kötülük yapma eyleminin kendisinden daha kompleks değildir. Empati gösterdiği görülmez, bir çizgi filmdeki düşman figürüne benzer: kullanılan “Canavar” tabiri bu sebeplerden dolayı oldukça yerindedir.

Eserlerinde zulmetme ve zulüm görme temaları sevgi veya şefkat gösterme ve nefret edebilme temaları ile bağlantılıdır. Aşk, bireyi daha zayıf ve daha savunmasız hale getirir: Pietro, *Con Gli Occhi Chiusi*'de annesinin okşamalarını arzulamasına rağmen, olası bir “şantaj” dan korkar ve çekingen davranır. Nefretin ise bireyi uyumlu kıldığı görülür.¹²¹ En az dışlanan karakterler nefret etme yeteneğine sahip olanlardır¹²². Bir kez daha babasına karşı duyduğu çelişkili nefret-hayranlık hisleri akla gelir. Yazar babasının saldırgan tavrı ile hayattaki gerek toplumsal gerekse ekonomik başarısını zihninde özdeşleştirmiştir. Böyle olunca nefret onun için olumsuz bir kavram olsa da eserlerinde,

¹²⁰ Luperini, Romano, *Federigo Tozzi Le immagini, le idee, le opere*, Editori Laterza, Bari, 1995, s. 21.

¹²¹ A.g.e., s. 21.

¹²² A.g.e., s. 21.

nefret duyabilen figür güçlü ve uyumlu olan, diğer bir deyişle toplumda yeri olan figür ile özdeşleşir.

2.5.1. Sadomazoşizm

Tozzi'de sadomazoşist temanın takıntılı denilebilecek bir sıklıkta yinelendiği görülür.¹²³ *La Vita*'da (Yaşam) kazları kamçılayan çocuk, mazoşistçe hayvanlarla ve sadistçe babasıyla özdeşleşir.¹²⁴ Babasının, yani hikayedeki zulmeden figürünün taklidini yapması, onunla özdeşleşmesi nasıl sadist bir eylem ise, aynı zamanda yaptığı kırbaçlama eyleminin kurbanları olan kazlar ile özdeşleşmesi mazoşist bir eylemdir. Aynı olgu *La capanna*'da semboller aracılığıyla gözlemlenir: çocuğun "fare kürkü" ve "hiç beklenmeyen zamanlarda tırmalayan bir kedinin fotoğrafları" vardır. Kedi ve fare birbirlerinin ezeli düşmanları olarak çocuğun yaşadığı çelişkiyi simgelerler: hem babasından gördüğü tacizler yüzünden onun kurbanı rolündeki fare, hem de onun saldırganlığını taklit edip onunla özdeşleşip zulmeden rolündeki kedi olur.¹²⁵

Tozzi'deki sadomazoşizm ile bağlantılı olarak, kendi aralarında çelişkili olmalarına rağmen, mağdurla özdeşleşme ile zulmedenle özdeşleşme temalarının aynı karakterde gözlemlendiği görülür. Örneğin, *Un'osteria* (Meyhane) adlı eserde, fakir bir kadın öğretmen, evinden uzak bir ülkeye sürgün edilir ve alaycı, saldırgan erkeklerin uğrak yeri olan bir pansiyonda kalmak zorunda kalır. Acınası durumu hikâyeyi ağzından dinlediğimiz başkarakterin sempatisini kazanmasına yani onun "kurban ile özdeşleşme" sine sebep olur. Çelişkili ve psikanalitik bakımdan değer taşıyan kısım, bu karakterin bizzat özdeşleştiği kurbanın zulmedenleri ile de özdeşleşmeyi başarabilmesi olur: kendi

¹²³ A.g.e., s. 21.

¹²⁴ A.g.e., s. 22.

¹²⁵ A.g.e., s. 22.

odasında savunmasız bir şekilde ağlayarak soyunan kadını kapı aralığından dikizleyerek “sadist” bir eylemde bulunur. Sempati duyduğu kurbanın zayıf bir anında mahremiyetini ihlal ederek çelişkili bir eylemde bulunur.

2.5.2. Zulmeden ile Suç Ortaklığı

Zulmeden ile suç ortaklığı teması Tozzi’nin mazoşizminin en çok kendisini gösterdiği yerdir. Kurban, kurbanlık durumu değişmeden, kendi düşüşünde fail ile aktif olarak iş birliği yapar¹²⁶. En belirgin örneği *La casa venduta* (Satılmış ev) adlı eserde karşımıza çıkar. Öykü, kurban rolündeki evini satmak isteyen Torquato¹²⁷,’nun ağzından anlatılır. Torquato’nun maruz kaldığı zorbalık, eve bakmaya gelen üçlü hikâyeye girişlerini yaptıktan çok az sonra başlar:

“[...] Dinlemiyormuş gibi davranacak kadar kayıtsız olduğum için üç alıcı aralarında benim hakkımda kötü konuştular, içlerinden hangisinin evin sahibi olacağı konusunda çoktan anlaşmışlardı. Kimse bana saygı duymuyordu; beni geride bırakıp, istedikleri kadar konuşuyorlardı. Ve ben, belki de son kez evimin duvarlarına bakıyordum. Sonra fark ettim ki artık görmüyordum bile: Sanki ne yaptığımı ve neden orada olduğumu bilmiyormuş gibi içeri girip çıkıyordum.”¹²⁸

Üç alıcının arasında en baskın karakterli olan Leandro ile arasındaki ilişki şu şekilde tarif edilir:

¹²⁶ A.g.e., s. 23.

¹²⁷ Torquato ismi ünlü İtalyan şair Torquato Tasso’ya ve yaşamı boyunca çektiği çilelere bir göndermedir.

¹²⁸ Tozzi, Federico, *Giovani e altre novelle*, Biblioteca Universale Rizzoli, Milano, 1994, s. 16.

“Beni hiç ciddiye almadan konuşuyordu, sanki ona kötü bir şey yapmışım gibi. Ağzından benimle aynı duyguları paylaşan bir kelime çıkarmak için her yolu denememe rağmen o, adeta düşünmeme bile izin vermiyordu. Benimle böyle konuşmaması için neler yapardım bilmiyorum! Ama o her dediğimle ters gidiyordu ve bu bana çok acı veriyordu; o an başka hiçbir şey için endişelenmiyordum.¹²⁹”

Tüm bunlara rağmen başkahraman aynı sayfada bu kişi hakkında “*büyük bir sempati duyduğunu*” söyler. Üçlünün Torquato’ya olan psikolojik zorbalığı eve karşı fiziksel bir boyut alır: Leandro duvarlardaki aile portrelerini bastonu ile yere indirir. Torquato bu eylem karşısında en başta belli belirsiz bir üzgünlük hisseder fakat sonrasında ilginç bir şekilde vandalizme katılır: “*Sonra, biraz yukarıda babamın bir fotoğrafı kaldığını fark ettim ve "Onu da düşür!" dedim. Ama o böyle saçmalıklar ile ilgilenmiyordu ve sadece omuzunu silkmekle yetindi.*”¹³⁰

Üçlü portrelere ve evdeki mobilyalar zarar vermekle kalmaz, bu konuda hiçbir sorumluluk kabullenmeyip temizliğini ev sahibinin hizmetçisinin yapmasını buyururlar. Torquato ise bu isteğe yine ilginç bir karşılık verir: “*Elimi göğsüme koyarak cevap verdim: "Yemin ederim ki bir kırıntı bile gözünden kaçmayacak!"*”. Ardından ana karakter, kendisini evi zararına satacak kadar edilgen bir halde bulur. Satışın ardından yaşadığı hisler şu şekilde anlatılır:

“Sanki üzerimden bir yük kalkmış gibi noterin merdivenlerinden indim. Sonra ne yaptığımı ve günün geri kalanını nerede geçirdiğimi hatırlamıyorum. Akşam için ne yiyecek yemeğim ne

¹²⁹ A.g.e., s. 19.

¹³⁰ A.g.e., s. 19.

de uyuyacak yerim vardı, kendimi bitkin hissettim. Ama direnmek için elimden gelen her şeyi yapıyordum. Hava karardığında şiddetli bir şekilde yağmur yağmaya başladı. Ben de sattığım evimin saçaklarının altına sığınmaya gittim. Çok üzgündüm[...]”¹³¹

Bahsi geçen öyküde göze çarpan ilk detay başkarakter ve Leandro karakteri arasındaki ilişkidir. Tozzi’nin eserlerinde oldukça sık bir şekilde görülen istismarcı baba ve çocuk ilişkisini hatırlatır. Leandro’nun kötü ve kaba davranışlarına rağmen başkahramanın ona sebepsiz bir şekilde duyduğu sempati akıllara kendisini istismar eden babaya içgüdüsel bir hayranlık duyan çocuğun psikolojisini getirir. Onunla aynı fikirde olmaya ve gözüne girmeye çabalaması da bu temayı destekler. Portreleri indirirken onunla özdeşleşip kendisine zarar veren bu eyleme katılmayı denemesi, yazarın eserlerinde çokça görülen ve çoğunlukla baba-çocuk arasında geçen zulmeden ile özdeşleşme temasını hatırlatır. Tüm bunlar göz önünde bulundurarak Tozzi’nin mazoşizmi biraz daha derin bir şekilde incelenebilir: Mazoşizmin basit tanımı “kendine acı çektirmekten ya da başkalarınca bedensel ya da ruhsal acı çektirilmekten haz alma”¹³² olarak geçer. Fakat aynı zamanda, Freud’a göre, önceki bölümlerde Tozzi’de gözlemlenebilen Oedipus kompleksi ile bağlantılı da olabilir:

“Moral ya da ideal mazoşizm, Ödipal karmaşanın yeniden etkinleştirilmesine ve anne baba içselleştirilmesinin yeniden cinselleştirilmesine ilişkin bilinçdışı gereksinimlerden kaynaklanan bir cezalandırılma gereksinimi duyulduğunda gündeme geliyor. Açıkça bedensel acıyı içermeyen mazoşizm

¹³¹ A.g.e., s. 20.

¹³² Bakırcıoğlu, Rasim, *Anksiklopedik Eğitim ve Psikoloji Sözlüğü*, Anı Yayıncılık, Ankara, 2012, s. 1140.

örnekleri de görülüyor. Küçük düşürülme, çilecilik, fedailik gibi çok çeşitli biçimlerde de var olabiliyor.”¹³³

Bu alıntı ve Torquato ve Leandro arasındaki baba-çocuk ilişkisi göz önünde bulundurulduğunda, Tozzi’nin mazoşizmi Oedipus kompleksi ile bağlantılıdır denebilir.

Mazoşizm teması birkaç başka eserinde de görülecektir: *L’ombra della giovinezza*’da bir karakter "*Onu adeta büyüleyen bu kötülüğe maruz kalmaktan neredeyse zevk duyar*"¹³⁴. *Una Recita Cinematografica* (Sinematografik Bir Temsil) isimli öyküde bir ayakkabı tamircisi acılarının kaynağı Pia Hanım'a âşık olur. Aşkı, Pia’nın ölümünden sonra kendi intiharını planlayacak kadar güçlüdür. *Il crocifisso*’da (Haç) genç bir fahişe bir grup tarafından dövülür ve "(ağlamanın) aksine o da zevk almaya çalışır; onu dövenleri bıçaklanmak ile tehdit edilene kadar takip eder." ¹³⁵

Başka bir detay ise, öyküde “*Sonra ne yaptığımı ve günün geri kalanını nerede geçirdiğimi hatırlamıyorum.*”¹³⁶ ve “*Sonra fark ettim ki artık görmüyordum bile: Sanki ne yaptığımı ve neden orada olduğumu bilmiyormuş gibi içeri girip çıktım.*”¹³⁷ cümleleri ile gözlemlenen “kişiliksizleşme” temasıdır. Kişiliksizleşme, kimlik duygusunu yitirme, kendine yabancılaşma gibi semptomları içeren, tehdit edici durumlar kendini gösteren içgüdüsel bir savunma mekanizması olarak yorumlanır.¹³⁸ Bu detayın varlığı, eserin başkahraman tarafından yapılan eylemlerin mantık dışı oluşunun sebebine dair bir ipucudur: Torquato, mazoşist eylemlerde bulunurken aslında kendisinde değildir, düşünerek veya mantığını kullanarak karar almaz. Bahsi geçen davranışlar, psikolojik rahatsızlıklarından kaynaklanan hastalıklı zihinsel durumunun getirdiği içgüdüsel davranışlardır. Başka bir deyişle mazoşist davranışların, kişiliksizleşme teması ile

¹³³ A.g.e., s. 1141.

¹³⁴ Tozzi, Federico, *Giovani e altre novelle*, Biblioteca Universale Rizzoli, Milano, 1994, s. 66.

¹³⁵ Tozzi, Federico, *Novale*, Arnoldo Mondadori, Milano, 1925, s. 20.

¹³⁶ Tozzi, Federico, *Giovani e altre novelle*, Biblioteca Universale Rizzoli, Milano, 1994, s. 20.

¹³⁷ A.g.e., s. 16.

¹³⁸ Bakırcıoğlu, Rasim, *Anksiklopedik Eğitim ve Psikoloji Sözlüğü*, Anı Yayıncılık, Ankara, 2012, s. 909.

bağlantılı olarak, bireyin “kendisini kaybetmiş” olduğu anlarda yapıyor olması ile, son derece içgüdüsel ve zihnin derinlerinden gelen ilkel davranışlar olduğu gözlemlenir.

2.5.3. Acımasız Toplum

Tozzi'nin sadizmi, bazı eserlerinde bütün bir toplumun tek bir bireye zulmetmesi ile ortaya çıkar. *Un'osteria*, *La matta* (Deli), *La gobba* (Kambur), *Mia madre* (Annem) ve *Il podere* eserlerinde aynen böyledir. Bu temanın Luperini'ye göre dört değişmezi gözlemlenir¹³⁹: 1) Zulme uğrayan karakter toplumsal olarak (çoğu zaman aynı zamanda fiziksel olarak da) güçsüzdür ve yalnızdır. Yalnızlığını kendi seçmemiştir, durumundan (bazı zamanlar yalnızlığından yüzeyde hoşnut görünse de) memnuniyetsizdir. Arkadaşsızlıktan öte adeta toplumdan izole edilmiş bir durumdadır. Bir hayat kadını, etrafındakiler tarafından deli damgası yemiş bir meyve satıcısı ve kamburluğu ve çirkinliği yüzünden dışlanmış bir kadın şekillerinde eserlerinde görülürler. 2) Sosyal konsorsiyumun sınırlarında yaşar ama ondan ayrı değildir: hikayeler her zaman şehir veya köy topluluklarında geçer.¹⁴⁰ Sıkıntılı durumu yalnızlığıymış gibi görünse de aslında etrafındaki insanlardan kaynaklanır. Bir bakıma kendisini arafta bulur: ne toplumdan tamamen kopabilmiş ne de onun bir parçası olmayı başarabilmiştir. 3) Kolektif şiddetin nesnesi ağırlıklı olarak bir kadın karakterdir. Basitçe bunun, yazarın annesinin babasından çektiği acılara şahit oluşu ve onu genel olarak bir kurban olarak görüşünden kaynakladığı teorisine ulaşmak doğal olacaktır. Romano Luperini de aynen böyle düşünür. Fakat burada ortaya daha karmaşık bir teori de çıkar: Tozzi, (travmanın iyileşmesi bölümünde bahsedilen katarsis terapisi ile bağlantılı olarak) eserlerinde dişi figürleri fiziksel taciz mağduru yaparak içindeki (Oedipus kompleksi kısmında bahsedilen baba ile özdeşleşme

¹³⁹ Luperini, Romano, *Federigo Tozzi Le immagini, le idee, le opere*, Editori Laterza, Bari, 1995, s. 24.

¹⁴⁰ A.g.e., s. 24.

kavramı ile bağlantılı olan) olası bir dişi figüre karşı şiddet/taciz isteğini/içgüdüsünü dizginlemeye çalışmış olabilir. Yazar, Novale'de Isola'ya zarar vermek istediğini söylemiş¹⁴¹ ve Emma'yı bahsedildiği gibi sayısız kez tehdit etmiştir. Ayrıca hatırlamakta fayda vardır ki Tozzi istismar dolu bir evde büyümüştür ve tacizci bireylerin çoğu tacizci ailelerden gelir.¹⁴² Tam da bu yüzden yazar, babası gibi olmamanın çaresini hayatta ona birçok kez yardım etmiş olan edebiyatta bulmuş olabilir. 4) Kurban, toplumun kolektif olarak öfkesini kustuğu “günah keçisidir”. Toplum veya kurbanı kolektif olarak zulmeden bireyler topluluğu, bir “cadı avı”¹⁴³’nı hatırlatacak şekilde nefretleri sayesinde aynı noktada buluşmaktan zevk alırlar. Birlikleri hiçbir zaman bozulmayacaktır, aralarında kurbanı savunma veya ona karşı sempati gösteren kişilerin yokluğu dikkat çeker: en iyi olanları sadece daha az kötülükte bulunanalar olur.¹⁴⁴

2.5.3.1. Toplum Eleştirisi

Bahsedilen tema, yazarın çeşitli öykülerindeki toplumsal detaylar ile birleştiğinde, okuyucuyu amacının bir toplum eleştirisi yapmak olduğunu düşünmeye iter. *La Sementa* (Tohum) ve *La cognata* (Baldız) öykülerindeki karakterler birbirlerini yersiz bir şekilde öldürmeyi düşünürler. Saldırganlıkları, hayatta kalmak için öldürülmek zorunda kalma, yani bir savunma mekanizmasından ibarettir. Bu, yazarın zihnindeki toplum düşüncesi hakkında bir alegoridir. Hayatta kalmak, toplumda uyumlu bir birey olmayı, öldürmek ise şiddeti ve nefreti simgeler. Uyumsuz Tozzi, saldırganlığın ve nefretin toplumda insanın yerini bulabilmesi için gerekliliğini eserine bu şekilde

¹⁴¹ Tozzi, Federigo, *Novale*, Arnoldo Mondadori, Milano, 1925, s. 39.

¹⁴² Bakırcıoğlu, Rasim, *Anksiyolitik Eğitim ve Psikoloji Sözlüğü*, Anı Yayıncılık, Ankara, 2012, s. 354.

¹⁴³ Cadı avı, bir grup veya birey, bir şekilde hain işlere karıştıkları inancı nedeniyle, bir topluluk tarafından takip, tehdit edildiğinde veya dışlandıklarında kullanılan bir deyimdir. Bu ifade, bireylerin büyücülükle suçlanıp tutuklandığı gerçek cadı avlarından (1692'deki Salem Cadı Mahkemeleri gibi) gelmektedir. (<https://www.alleydog.com/glossary/definition.php?term=Witch+Hunt> Erişim Tarihi: 12.11.2023)

¹⁴⁴ Luperini, Romano, *Federigo Tozzi Le immagini, le idee, le opere*, Editori Laterza, Bari, 1995, s. 24.

yansıtmış olur. Eserlerindeki zulmedenlerin zaman zaman “toplumlar” dan oluşmasından (Tıpkı bir karakterin tüm bir köy tarafından dışlanması ve nefret edilmesi gibi) ve gençliğinde benimsediği devrimci sosyalist ideolojisinden çıkarılabileceği üzere, Tozzi’ye göre toplum yapısı hatalıdır (*Novale*’de toplumu bir çöplüğe benzetir).¹⁴⁵ Bunun en büyük sebebi ise toplumun nefret duyanı ve saldırganlığı ödüllendiriyor olmasıdır. Toplumun şiddet ve nefret temalarının kullanımı ile eleştirilmesi eserlerinde tekrarlayan bir tema olur.

Un amico, (Bir arkadaş) *I nemici* (Düşmanlar), *La mia amicizia*, (Arkadaşlığım) *Pittori* (Ressamlar) eserlerinde dostlar aynı zamanda aralarında düşmanlardır. Göze çarpan tema, sevgi ile nefret temalarının birleşmesi olur. Düşmanlığın arkadaşlar arasında bile var olması bir kez daha nefretin toplumda mutlak ve kaçınılmaz olduğu düşüncesine gönderme yapmaktadır. Sevginin varlığı nefreti ve kötülüğü defetmeye yetmez: tam aksine konu sevgili olduğunda şiddette artış bile gözlemlenebilir; *Con gli occhi chiusi*’de Pietro, ilgisini göstermek için Ghisola’yı bir çakıyla yaralar, *In campagna*’nın başkahramanı karısının doğum sırasında öleceğini umar ve son olarak kıskançlığından bahsederken üstünde durulduğu gibi Tozzi’nin kendisi de *Novale*’de Emma’yı sayısız kez tehdit eder.¹⁴⁶ Doğal olarak burada toplum eleştirisinin yanı sıra, sevgiyi doğru şekilde gösterme acizliği ve karşı cins ile sıkıntılı ilişki gibi temalar da mevcuttur.

¹⁴⁵ Tozzi, Federico, *Novale*, Arnoldo Mondadori, Milano, 1925, s. 30.

¹⁴⁶ A.g.e., s. 51.

2.6. İSTİSMARIN KISIR DÖNGÜSÜ

Önceki bölümlerde bahsedildiği üzere, yazarın eserlerinde “saldırganla özdeşleşme” teması, hayatında ilk tanıştığı ve kurbanı olduğu saldırgan kendi babası olduğu için, baba ile özdeşleşme kavramı ile paraleldir. Yine daha önce bahsedildiği gibi Emma ile arasındaki ilişkide ödipal temalar mevcuttur ve baba ile özdeşleşme Oedipus kompleksinin de bir temasıdır¹⁴⁷. Bunlar göz önünde bulundurulduğunda hayatının büyük kısmında davranışlarını ve dünya ile ilişkisini kınadığı babasına gerçekten ne kadar benzediğini ve bir bakıma kaderine teslim olup babasına dönüşüp dönüşmediğini incelemek faydalı olacaktır. Kesin bir cevaba erişmek güç olsa da, hayatına ve eserlerindeki temalara bakmak faydalı olacaktır.

Çocuk sömürücülerinin çoğunun, çocukluğunda sömürülen kişiler oldukları görülür.¹⁴⁸ Küçüklükte fiziksel istismara uğramak, bireyin hayatının sonraki evrelerinde sınırlı/saldırgan tavırlar için bir risk faktörü olarak görülür.¹⁴⁹ Aynı şekilde küçüklüğünde istismara uğramış çocuklarda anti-sosyal davranış bozukluğuna yatkınlık gözlemlenmiştir.¹⁵⁰ Bir nevi, istismar istismarı doğurur denebilir. Bölümün başlığındaki “kısır döngü” buna gönderme yapar. Bunlar dikkate alındığında yazarın şiddete karşı yatkınlığından bahsedilebilir. “Saldırganla özdeşleşme” bölümünde görülen, Luperini’yi eserlerini bir “canavarlar galerisi” diye tanımlaya iten, yazarın sadist ve mazoşist temalara olan tutkusu göz önünde bulundurulduğunda Tozzi’nin gerçek hayattaki kişiliğinin sapkınlığı hakkında bir teori ortaya koyabilir. Fakat bahsi geçen teorinin antitezi, “Travmanın iyileşmesi” kısmında üstünde durulan, yazarın kendini ve okuyucuyu negatif

¹⁴⁷ Bakırcıoğlu, Rasim, *Ansiklopedik Eğitim ve Psikoloji Sözlüğü*, Anı Yayıncılık, Ankara, 2012, s. 1050, 1051.

¹⁴⁸ A.g.e., s. 354.

¹⁴⁹ Dodge, Kenneth A., John E. Bates, Gregory S. Pettit, Mechanisms in the Cycle of Violence, *Science*, American Association for the Advancement of Science, Washington, 1990, C: 250 S: 4988, s. 1678.

¹⁵⁰ A.g.m., s. 1678.

ve “sapkın” diye tanımlayabileceğimi, mazoşizm, sadizm gibi travma kaynaklı psikolojik bozukluklardan arındırma teorisi olur.

Tozzi *Novale*’de Edmund Rostand’dan bir alıntı yapar: “*Rahatsız etmek benim için zevktir. Nefret edilmeyi seviyorum.*”¹⁵¹ Emma ile arasındaki mektuplardan oluşan bu eserin başlarında kendini karşısındakine tanıtmaya amacı vardır. Bu göz önünde bulundurulduğunda yazarın sadomazoşist temalı bir şiir seçmiş olması dikkat çekmektedir. Eserin ilerlerinde, “*Neden dürtülerimin acıya neden olacağını düşünüyorsun? Ne kadar yanlış! Dürtülerim çocukların öfke nöbetleri gibidir*”¹⁵² cümlesinde savunmaya defansif bir şekilde öfkesinin zararsızlığını savunur. Fakat ironik olarak, birkaç sayfa sonrasında kendisini aldattığını öğrendiği Isola ile arasında geçenleri şu şekilde anlatır: “*Isola’yı odasına kapattım ve titrek ve gergin eller ile birkaç adım üzerine yürüdüm. Solgundu ve çok acı çekmesi gerekiyordu. Onu incitmek istedim...*”¹⁵³ Bu cümlelerin şu ana kadar üzerinde durulan sadist temalardan farkı, yazarın saldırganlığının herhangi bir karaktere yansımadan, kendi isteği ortaya çıkmasıdır. Doğasındaki saldırganlığı reddetmez, şiddeti anarşist ruhu ile bağdaştırır: “*Asi mizacım doğal olarak şiddetlidir ve şiddeti, yozlaşmış bir insanlığın sonucu olan sosyal, politik veya ahlaki bir düzene karşı uygulandığında severim.*”¹⁵⁴ Öfkesinden dolayı “Normal” işleri yapamayacağından bahsederken, bir önceki alıntıda görülen otorite ve yozlaşmaya karşı şiddetin haklı olduğu düşüncesi yinelenir: “*Bir avukat olsaydım, tüm başkanlarla, jüri üyeleriyle vs. savaşırdım. Öğretmen olsaydım, bazı öğrencileri boğardım. Doktor? Başlamayalım bile*”¹⁵⁵

¹⁵¹ Tozzi, Federico, *Novale*, Arnoldo Mondadori, Milano, 1925, s. 13.

¹⁵² A.g.e., s. 33.

¹⁵³ A.g.e., s. 39.

¹⁵⁴ A.g.e., s. 30.

¹⁵⁵ Tozzi, Federico, *Novale*, Arnoldo Mondadori, Milano, 1925, s. 28.

Bunlara ek olarak, yazarın eserlerinde hayvana şiddet teması endişe yaratacak bir sıklıkla görülür. *Con gli occhi chiusi*'de Pietro hayvanlara eziyet etmekten zevk alır. Yazar romanın ilk yirmi sayfasında on bir farklı hayvandan bahseder ve bunların altısı bir çeşit eziyete maruz kalır.¹⁵⁶ Aynı romanda başkahraman bir sahnede cırcır böceklerinin bacaklarını ve kanatlarını söküp onları iğneler.¹⁵⁷ Hayvanlara yönelik vahşet ve şiddet sahnelerinin tasvirleri *Le bestie*'de (Hayvanlar) ve *Adele'de* de çok fazladır.¹⁵⁸ Sözü geçen temalar, eleştirmen Luperini'ye göre çocuğun başkaldırılarına, ketlenmiş ya da saptırılmış saldırganlığına, saldırganla özdeşleşme eğilimine atıfta bulunabilecek imgelerdir.¹⁵⁹ Tozzi'nin eserlerindeki “uyumsuz” karakterler, iktidarsızlıklarını gizlemek ve doğal bir şekilde üretmekten aciz oldukları kararlı ve erkeksi tavırları sergilemek amacıyla, savunmasız hayvanlara karşı güç gösterisinde bulunurlar.¹⁶⁰ *Il ciuchino*'daki bir patron sıkıntılı durumu ile baş edemediğinde bir köpeği tekmeler; *L'ombra della giovinezza*'da (Gençliğin Gölgesi) Orazio erkek kardeşi tarafından yönetildiğini ve isteklerine karşı çıkamayacağını anlayınca, sebepsiz yere bir köpeğe kemer ile vurur. *Vita*'da, babasından yiyeceği dayaktan korkan çocuk, bir kamçı ile kazları döver.

Psikiyatrist Nevzat Tarhan'a göre hayvan şiddeti ego tatmininden doğmaktadır¹⁶¹: hayvan eziyetinde bulunan kişi, kontrol duygusunu ya da güç bende düşüncesini tatmin etmek ister. Hayvan eziyeti, Tozzi'nin sadece karakterlerinde görülür, mektuplarında bu konuda Emma'ya karşı bir itirazı bulunmaz, fakat geçmişi yüzünden hayvan şiddetine de yatkın olduğu söylenebilir: “Kendi çocukluk çağında kötü muamele görmüş, duygusal ve

¹⁵⁶ Luperini, Romano, *Federigo Tozzi Le immagini, le idee, le opere*, Editori Laterza, Bari, 1995, s. 27.

¹⁵⁷ Tozzi, Federigo, *Con gli occhi chiusi*, Newton Compton Editori S.r.l., Roma, 1994, s. 6.

¹⁵⁸ Luperini, Romano, *Federigo Tozzi Le immagini, le idee, le opere*, Editori Laterza, Bari, 1995, s. 21.

¹⁵⁹ A.g.e., s. 27-28.

¹⁶⁰ A.g.e., s. 27-28.

¹⁶¹ <https://www.nevzattarhan.com/hayvana-siddetin-psikolojisi.html> (Erişim Tarihi: 12.11.2023)

fiziksel ihmal ve istismar yaşayan kişiler, ileri yaşta güç eline geçtiğinde onlar da zayıf kişilere (veya hayvanlara) karşı aynısını yapar.”¹⁶²

Şiddet temasına ek olarak yazarın babasına benzediği başka bir kavram ise sadakatsizlik kavramıdır: Emma’yı aldatmıştır. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda, en başta denildiği gibi kesin bir sonuca varmak mümkün olmasa da, yazarın içindeki kötülüklerin farkında olduğu kanısına varılabilir. Söz konusu tüm bu kötülükler ile savaşmak için (başarılı olup olmadığını bilemeyecek olsak da) edebiyatı kullanır.

¹⁶²<https://www.nevzattarhan.com/prof-dr-nevzat-tarhan-hayvanlara-iskence-yapanlarin-kisilik-bozuklugu-var.html> (Erişim Tarihi: 12.11.2023)

2.7. FEDERIGO TOZZI'NİN SİĞİNAĞI: EDEBİYAT VE DÜŞLER

Bireyin uyumsuzluğu konusunda ailevi travmalarının rolü büyüktür. Basit bir örnek vermek gerekirse, bir insan annesini reddedici biri olarak algılamışsa, bazı özellikleriyle onu anımsatanların veya tüm kadınların kendisini reddedeceğinden korkabilir.¹⁶³ Ayrıca, çocuklarda anti sosyal kişiliğin gelişmemesi için küçük yaşta empati duygusunun öğretilmesi gerekmektedir. Anne ve baba çocuğuna şefkat duygusu ve empati kavramını öğretme sorumluluğunu taşır çünkü bunlar doğuştan gelmeyen ve sonradan öğretilen duygulardır¹⁶⁴. Toplumun sosyal normlarına uymayan kişiler, anti sosyal kişilik özellikleri taşımaktadır¹⁶⁵. Yazar mektuplarında birçok kez anormalliğinin farkında olduğunu dile getirir: “Benim diğerleri gibi olmadığımı unutma.”¹⁶⁶, “[...] mizacımdan dolayı, bireylerin normalliğinin kalıplaştığı o mesleklerden hiçbirini icra edemedim.”¹⁶⁷ ve uyumsuzluğunun hayatı üzerindeki negatif etkisinin de farkındadır: “Elbette, ben anormalin tekiyim ve ruhum bir kasırga gibi, yakıp yıkıyor, öldürüyor: gençliğimi parçalayıp öldürülüyor.”¹⁶⁸

Edebiyat ise onun için yerini bulamadığı dünyadan kaçabildiği bir sığınak olmuştur. Önceden bahsedilen *Il padre* eserindeki çocuk figürünün yemek masasına babası ile arasında oluşacak olduğunu bildiği gergin durumdan kaçma amacıyla (başarısız olsa da) bir kitap getirmesi sembolik bir anlam taşır. *Novale*’de yazmaya olan sevgisini, yazdığı zamanlar odasının soğukluğunu bile hissetmediğini söyleyerek vurgular.¹⁶⁹ Yine

¹⁶³ Geçtan, Engin, *İnsan Olmak*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1995. s. 89.

¹⁶⁴ <https://www.nevzattarhan.com/hayvana-siddetin-psikolojisi.html> (Erişim Tarihi: 12.11.2023)

¹⁶⁵ A.g.m.

¹⁶⁶ Tozzi, Federigo, *Novale*, Arnoldo Mondadori, Milano, 1925, s. 53.

¹⁶⁷ A.g.e., s. 28.

¹⁶⁸ A.g.e., s. 37.

¹⁶⁹ A.g.e., s. 13.

Novale'de saatlerce yabancı yazarların eserlerini okuduktan sonra uykuya dalıp, sabah uyandığında yine saatlerce bir önceki gece hoşuna giden kısımların üstünden geçtiğinden ve edebiyata duyduğu sevginin çalışmaları üzerinde kötü bir etkisi olduğundan bahseder.¹⁷⁰ Sonuç olarak edebiyatın yeri, Tozzi için hayatının her döneminde büyük olmuştur.

Nitekim edebiyat, kurgu ve hayaller birbirlerinden bağımsız kavramlar değildir. Tozzi aslında edebiyatı gerçeklikten kaçabilmenin bir yolu olarak kullanılır. Psikolojide “gerçeklikten kaçış”, kaygıya karşı kullanılan bilinçsiz bir savunma mekanizması olarak kategorize edilir. Bu mekanizma, toplumsal etkileşimden kaçınma, yalnız yaşama, düşlem dünyasına yönelme, gerçek ya da kurgusal sorunlardan kaçma amacıyla psikotik davranışlara sığınma olarak tanımlanır.¹⁷¹

Tozzi'nin dünyasında da bahsi geçen mekanizma ile bağlantılı olarak düş, illüzyon, halüsinasyon gibi temalar dikkat çekici bir sıklıkla kendini göstermektedir. Fakat öykülerinden ve romanlarından doğal olarak daha otobiyografik olan *Novale* isimli eserinde ruhsal durumunu en iyi kendisi, şu şekilde özetlemiştir: “*Hayatımı, geleceğimi düşünürken, gerçeği hayalden ya da kurgudan asla ayıramıyorum. Beynimde hiç yorulmayan küçük bir yanardağ var, onun külleri ve alevleri kör edici ve göz kamaştırıcı bir kasırgayla ruhuma yayılıyor.*”¹⁷² Alıntıda önemli bir nokta yazarın basit bir şekilde kurguyu gerçek hayata tercih etmemesidir. Durumunun ciddiyeti gerçek ile kurguyu ayıramayışından anlaşılır. Bu durum, Tozzi'de gerçeklikten kaçmanın içgüdüsel ve istemsiz bir savunma mekanizması olarak kendini gösterdiğinin kanıtı olur.

¹⁷⁰ A.g.e., s. 33.

¹⁷¹ Bakırcıoğlu, Rasim, *Anksiklopedik Eğitim ve Psikoloji Sözlüğü*, Anı Yayıncılık, Ankara, 2012, s. 676.

¹⁷² Tozzi, Federico, *Novale*, Arnoldo Mondadori, Milano, 1925, s. 28.

SONUÇ

Bu çalışmada Federigo Tozzi'nin eserlerindeki özyaşamöyküsel öğeler, hayatındaki travmatik olduğu varsayılabilir detaylar göz önünde bulundurularak incelenmiştir. İnsanın babası ve annesi ile arasındaki ilişkisindeki yaraları, bir şekilde sarılmadığı takdirde hayatı boyunca kanamaya devam eder. Babasındaki baba-efendi kişiliği, istismara yatkınlığı ve ona şefkat göstermeyişiinin yazarda oluşturduğu sıkıntılar eserlerinde açıkça gözlemlenir. Kaynağının babası ile problemleri olduğunu varsayabileceğimiz, bir bakıma baba-çocuk ilişkisinin önemi kanıtlar nitelikte olan, eserlerinde kendisini gösteren başlıca psikolojik rahatsızlıklar sadizm, mazoşizm ve Oedipus kompleksi olur. Oedipus kompleksinin oluşumunda annesi de büyük rol oynamıştır.

Tozzi'de görüldüğü üzere, bu yaraların, anne-baba bağlantılı olduklarında bile, anne veya baba yokluğunda sarılmaları imkânsız değildir. Yazarın yaralarının sarılmasında ona yardımcı olduğunu varsayabileceğimiz başlıca birkaç olgu vardır. Bireyin, ilişkisinin sıkıntılı olduğu ebeveyn figürü ile özdeşleştirebileceği bir insan bulması (Tıpkı Tozzi'nin Emma'yı bulup onu annesi ile özdeşleştirmesi gibi) bu olgulardan biri olmuştur. Fakat yazarın şansının yaver gittiğini de unutmamak gerekir: Emma, bahsi geçen özdeşleşmeye uygun bir kişiliğe sahiptir. Ayrıca bahsedilen “Katharsis terapisi” nin de yazarın iyileşme sürecinde büyük rol oynadığı varsayılabilir. Anılarını, travmalarını ve içindeki sapkın ve şiddet dolu dürtülerini birçok kez eserlerinde kaleme almıştır: çocuklarını döven babalardan hayvanlara işkence edip öldüren çocuklara birçok sadist ve mazoşist temaya yer vermiştir. Tozzi bu anlatımları, kendisini bu dürtülerden arındırmak amacı ile dürtülerinin varlığını reddetmenin sağlıklı bir davranış olduğunun farkında olduğu için yapmıştır.

Yazar için bu aslında ironiktir çünkü hayatının büyük bir kısmı boyunca toplumda uyumlu bir birey olmayı becerememenin etkisiyle hayata ve sorumluluklarına gözlerini kapamış, kabuğuna çekilmiştir. Ona travmalarını yenmesinde ve hayatının sonlarına doğru huzuru bulmasına yardımcı olan şey ise korkularının üstesinden gelip gözlerini açması olmuştur. Burada da anlatıldığı üzere edebiyatın rolü oldukça büyüktür. Eserlerindeki bakış temasının önemi ve göz iltihabı yüzünden gözlerini açamayışı gibi olgular, bahsedilen ironiyi destekler.

Bahsedilen iyileşme sürecinin başlayabilmesi veya bir bireyin bu iyileşme sürecinin arayışına girmesi için doğal olarak en önemli gereklilik, psikolojik yaraların varlığının fark edilmesi ve kabul edilmesi olur. Tabi ki de bu yaralar kendilerini her insanda, yaraların kaynağına da bağlı olarak farklı bir şekilde gösterir. Tozzi'nin bu konudaki farkındalığı gerek eserlerinde gerekse mektuplarında kendisini açık bir şekilde gösterir. Onu büyük ihtimalle en çok rahatsız edeni, eserlerinden varsayabileceğimiz üzere, uyumsuzluğudur.

Yazarın hastalıklı dürtülerini eserlerine gömüp kendisini bu dürtülerden arındırmayı başarıp başaramadığı sorusunun cevabı, karısı ve çocuğu ile arasındaki ilişkide gizlidir. Bu, Oedipus kompleksi ile bağlantılı olarak, babasına dönüşüp dönüşmemiş olduğu sorusunun da cevabı olacaktır. Sonuç olarak, Tozzi'nin ona babasından geçen, taşıdığı istismarcı ve yıkıcı ruhtan kurtulmayı başardığı veya bu ruhu kontrol altında tutmanın bir yolunu bulduğu söylenebilir. Bu kanıya, trajik olarak, birlikte çok vakit geçiremediği oğlunun, onun hakkında yazdığı, aralarındaki ilişkiyi öven sözler ile anlattığı makale ile varılmıştır¹⁷³. Maalesef Emma'nın, yani karısının aralarındaki ilişki hakkında detaylı bir şekilde konuştuğu bir kaynak yoktur, fakat aralarındaki mektuplardan anlaşılan, Ghigo ve Annunziata'nınkinden çok farklı bir ilişkileri

¹⁷³ <https://www.e-periodica.ch/cntmng?pid=qgi-001:1992:61::429> (Erişim Tarihi: 12.11.2023)

olduğudur. Yazarın belki de en büyük başarısı, çocuğu ile arasında bir arkadaşlık bağı kurabilmiş olması ile kanıtladığı, bahsi geçen istismarcı babanın kısır döngüsünü kırabilmiş olmasıdır.

Sonuç olarak belirtmek gerekir ki, yukarıda “sağlıksız” diye tanımlanan, travmatik anıyı veya travmaya sebep olabilecek herhangi bir şeyi dibe atıp saklamanın, bir başka deyişle gerçek ile yüzleşmeme olgusunun yazara zaman zaman faydası dokunmuştur. Fakat bu, sözü geçen davranışın uzun vadede sağlıksız olduğu gerçeğini değiştirmez. Bazen insan, zihinsel olarak mevcut durum ile yüzleşmeye hazır değildir. Böyle durumlarda, (Tozzi’de çocukluğunda ve gençliğinde zaman zaman olduğunu varsayabileceğimiz gibi) insan zihni otomatik olarak bazı kendini savunma mekanizmalarını devreye sokar. Yazarın eserlerinde de bağlantılı olarak, zulmeden ile özdeşleşme, zulmeden ile suç ortaklığı, kişiliksizleşme ve gerçekten kaçış gibi istemsiz psikolojik kendini savuna mekanizmaları görülür.

Nihayetinde, yazarın eserlerinde görülen ve sıkıntılı psikolojik durumundan kaynaklandığını varsayabileceğimiz bir tema, toplum nefreti ile bağlantılı metaforik toplum eleştirisi olmuştur. Hiçbir toplum yapısı, doğal olarak hiçbir zaman içinde bulunan veya bulunmayan herkesin gözünde kusursuz olmayacaktır fakat, Tozzi’nin toplum nefreti, mektuplarındaki itiraflarından anlaşılacağı üzere şiddetli bir anarşizmin gerekliliğini savunacak derecededir. Görüldüğü üzere, bu tutumu, tıpkı ateist oluşu gibi, babasının üzerindeki aşırı otoriter baskısı yüzündendir ve duygusal yollardan ulaştığını itiraf ettiği bir tutumdur. Bu konudaki düşüncelerinin değişmesi, o anki tutumunun sıkıntılı psikolojik durumundan kaynaklandığına dair en büyük ipucudur¹⁷⁴.

¹⁷⁴ Yazarın sonraki yıllarda arkadaşı Domenico Giuliotti ile “La Torre” (Kule) isimli hem Katolik hem de milliyetçi bir dergi kurması bahsi geçen teoriyi destekler. Ateizmi Katolikliğe, anarşizmi de milliyetçiliğe dönüştürmüştür. Değinmekte fayda vardır ki arkasında bıraktığı milliyetçi imaj o kadar güçlüdür ki Alberto Moravia, Tozzi’nin eğer o dönemde yaşasaydı büyük ihtimalle faşist hareketin bir parçası olacağını söylemiştir. (<https://le-citazioni.it/frasi/315747-alberto-moravia-federigo-tozzi-sarebbe-stato-probabilmente-fasci/> Erişim Tarihi: 21/12/2023)

*F. Tozzi, con il figlio duenne Glaucio, a Castagneto
(il suo podere presso Siena) nel 1911*

175

¹⁷⁵ <https://www.e-periodica.ch/cntmng?pid=qgi-001:1992:61::429>, Tozzi, 1911'de, o zamanlar 2 yaşındaki çocuğu Glaucio ile, Siena'daki evinde. (Erişim Tarihi: 12.11.2023)

ÖZET

Federigo Tozzi, İtalyan yazar, şair, oyun yazarı ve gazetecidir. Uzun bir süre hak ettiği değeri görmemiş, ölümünden ancak yıllar sonra yeniden değerlendirilmiştir. Günümüzde yirminci yüzyılın en önemli İtalyan hikâye anlatıcılarından biri olarak kabul edilir.

Tozzi'nin eserlerindeki karakterler ve olgular yazarın hayatının bir yansımasıdır. Karakterleri, ya onun zihninde öğütemediği bir anıyı canlandırır ya da sahip olmaktan hoşnut olmadığı, yenik düşmek istemediği yıkıcı dürtülere yenik düşer. Bu, yazar tarafından kendisini arındırma amacı ile kullanılan bir yöntemdir. Yazarın hayatı hakkında kalan nadir kaynaklara bakıldığında, bu konuda başarılı olduğu kanısına varılabilir.

Bahsedilen, karakterlerinde görülen ve yazarın travmaları ile bağlantılı olduğu varsayılan yıkıcı dürtüler başlıca sadizm ve mazoşizm olarak karşımıza çıkar. Bunların yanı sıra otobiyografik eserlerinde gözlemlenen Oedipus kompleksi teması, okuyucuyu yazarın bu komplekse sahip olduğunu varsaymaya iter. Aslında yazar Freud'u tanımamıştır fakat eserlerinde psikanalitik teori sayısı oldukça fazladır.

Sıkıntılarının sebebi çoğunlukla, en başta babasının baba-efendi kişiliği olmak üzere, ailevi sıkıntılardır. Annesinin de annesiz büyümüş olması ve yazar daha çocukken hayatını kaybetmesi gibi faktörler psikolojik sorunlarının ciddiyetini artırır.

Tez iki ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde yazarın hayatının önem taşıyan detayları ele alınır. Bu, eserlerindeki otobiyografik ve psikanalitik öğelerin incelenmesi için gerekli temeli oluşturur. İkinci bölümde eserlerindeki temalar incelenmiş ve travmalarından kaynaklanan muhtemel psikolojik sıkıntıları ile bahsi geçen temalar arasında bir bağlantı kurmak hedeflenmiştir.

Bu bağlantının kurulması sonucunda, yazarın eserlerinde bahsi geçen temalara yer vermesinin amacının, bilinçli veya bilinçsiz olarak, kendisini arındırmak olduğu kanısına varılmıştır. Burada Freud'un katharsis terapisi kuramından bahsedilir ve Tozzi'nin anı ve bellek kavramları ile arasındaki ilişki açıklanır.

Son olarak da, yazarın bahsi geçen kendisini arındırma denemesinde başarılı olup olmadığına bakılmıştır. Genel olarak denilebilir ki, kendisini yıkıcı dürtülerden arındırma amacı, babasına dönüşmeme amacı ile paraleldir. Bu, Freud'un Oedipus kompleksi kuramı ile bağlantılıdır. Başarılı olup olmadığına karar vermenin en objektif yolu olarak, oğlu ve karısı ile ilişkisi, babasının kendisi ve annesi ile ilişkisi ile karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak babasından uzak bir kişilik gözlemlenmiş ve başarılı olduğu kanısına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Federigo Tozzi, Psikanaliz, İtalyan Edebiyatı, Edebi Eser İncelemesi.

ABSTRACT

Federigo Tozzi was an Italian writer, poet, playwright, and journalist. For a long time, he didn't receive the appreciation that he deserved and was only re-evaluated years after his passing. Today, he is considered to be one of the most important Italian storytellers of the twentieth century.

The characters and events in Tozzi's works reflect the author's life. His characters either revive a memory from his past that he can't mentally digest, or they succumb to the destructive impulses that he wishes to not to have. This is a method used by the author for the purpose of mentally purifying and healing himself. Looking at the scarce sources about the life of the writer, it can be concluded that he succeeded in this matter.

The destructive impulses seen in his characters, which are supposed to be linked to the author's traumas, appear mainly as sadism and masochism. In addition to these, the recurring theme of the Oedipus complex observed in his autobiographical works leads the reader to assume that the author has said complex. In reality, the author did not know of Freud, but the number of psychoanalytic theories in his works is still quite high.

The source of his troubles is mostly his family, especially his father's "father-master" personality. Various factors such as the fact that his mother grew up without a mother and that she died when Tozzi was still a child add to the trauma and increase the severity of his psychological problems.

The thesis consists of two main parts. In the first part, the important details of the author's life are presented. This provides the necessary basis for the analysis of the autobiographical and psychoanalytic elements in his works. In the second part, the themes in his works are examined and it is aimed to establish a connection between the said

themes and the psychological problems that the author possibly has, that are caused by his traumas.

As a result of the establishment of this connection, it is concluded that the purpose of the author's inclusion of the mentioned themes in his works is to purify himself, consciously or unconsciously. Here, Freud's theory of catharsis therapy is mentioned and the relationship between said therapy and concept of memory in Tozzi's works is explained.

Finally, it is examined whether the author was successful in the aforementioned attempt to purify himself. In Tozzi's case it can be said that the goal of purifying oneself from destructive impulses is parallel to the goal of not turning into his father. This is linked to Freud's theory of Oedipus complex. As the most objective way to judge whether he was successful or not, his relationship with his son and wife was compared with his father's relationship with himself and his mother. As a result, his personality is observed to be different enough from his father and it was concluded that he was in fact successful in his attempts.

Keywords: Federigo Tozzi, Psychoanalysis, Italian Literature, Literary Work Analysis.

KAYNAKÇA

Ayyıldız, Bülent, Dante ve Petrarca'da "Aşk": Beatrice'den Laura'ya, **Historia** 1923, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2020, S: 8.

Ayyıldız, Bülent, Federigo Tozzi: Bellek, Edebiyat ve Katharsis, **Batı Edebiyatında Bellek**, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, Sivas, 2018, C: 3.

Bakırcıoğlu, Rasim, **Anksiklopedik Eğitim ve Psikoloji Sözlüğü**, Anı Yayıncılık, Ankara, 2012.

Dodge, Kenneth A., John E. Bates, Gregory S. Pettit, Mechanisms in the Cycle of Violence, Science, **American Association for the Advancement of Science**, Washington, 1990, C: 250 S: 4988.

Gagnebin, Murielle, **Psikanalitik Bir Estetik İçin**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2011.

Geçtan, Engin, **İnsan Olmak**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1995.

Habip, Bella, **Kültür ve Psikanaliz**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2019.

Luperini, Romano, **Federigo Tozzi Le immagini, le idee, le opere**, Editori Laterza, Bari, 1995.

Machiavelli, Niccolò, **Hükümdar**, çeviren Necdet Adabağ, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2008.

Prior, Stephen, **Object Relations in Severe Trauma: Psychotherapy of the Sexually Abused Child**, Jason Aronson, Maryland, 2004.

Reina, Luigi, **Invito alla Letteratura di Tozzi**, Ugo Mursia Editore, Milano, 1974.

Tozzi, Federigo, **Bestie**, Carlo Mancosu Editore, Roma, 1993.

Tozzi, Federigo, **Con gli occhi chiusi**, Newton Compton Editori S.r.l., Roma, 1994.

Tozzi, Federigo, **Giovani e altre novelle**, Biblioteca Universale Rizzoli, Milano, 1994.

Tozzi, Federigo, **Gli egoisti**, Arnoldo Mondadori, Roma, 1923.

Tozzi, Federigo, **Il Podere**, Biblioteca Universale Rizzoli, Milano, 1983.

Tozzi, Federigo, **Novale**, Arnoldo Mondadori, Milano, 1925.

Tozzi, Federigo, **Tre Croci**, Rizzoli, Milano, 1994.

ÇEVİRİMİÇİ KAYNAKLAR

<http://www.jstor.org/stable/2878540>.

<https://diacritica.it/letture-critiche/la-lingua-edipica-di-federigo-tozzi-il-senese-fra-appartenenza-identita-e-incomunicabilita.html#post-5569-footnote-7>

<https://lamansardadiipponatte.wordpress.com/2018/04/26/padre-padrone-lepocea-di-gavino-ledda/>

<https://le-citazioni.it/frasi/315747-alberto-moravia-federigo-tozzi-sarebbe-stato-probabilmente-fasci/>

https://reference.jrank.org/psychology/Identification_with_the_Aggres.html

<https://www.alleydog.com/glossary/definition.php?term=Witch+Hunt>

<https://www.e-periodica.ch/cntmng?pid=qgi-001:1992:61::429>

<https://www.nevzattarhan.com/hayvana-siddetin-psikolojisi.html>

<https://www.nevzattarhan.com/prof-dr-nevzat-tarhan-hayvanlara-iskence-yapanlarin-kisilik-bozuklugu-var.html>

https://www.treccani.it/enciclopedia/caterina-da-siena-santa_%28Dizionario-Biografico%29/

https://www.digitalhistory.uh.edu/voices/italian_immigration.cfm